

ARTESANIA I COMERÇ A GIRONA (1442-1453)

SANDRA BERNATO

I. L'ARTESANIA

La conquesta del Regne de Nàpols per part d'Alfons V d'Aragó va afavorir una sensible afirmació del comerç i de la producció tèxtil catalana en un mercat ampli i preuat, com era el napolità i, més en general, va donar un nou vigor a la vida econòmica de Barcelona i de Catalunya. Després d'una fase d'estancament causada per la mateixa guerra, a partir almenys de 1454 els intercanvis comercials catalans en el seu conjunt es caracteritzen per una forta expansió¹ i concretament ja abans d'aquell any una pròspera ciutat mercantil i industrial com Perpinyà va poder enviar una notable quantitat de teixits cap a la Itàlia meridional.² D'altra banda, les relacions financeres de València amb la cort reial també van ser de seguida molt intenses, de la mateixa manera que van ser determinants en el perfil que aquesta ciutat³ va mostrar durant el segle quinze.

¹ Cf. M. Del Treppo, *Els mercaders catalans i l'expansió de la corona catalanoaragonesa al segle XV*, Barcelona 1976. Referent a la situació social i política de Barcelona durant el bienni 1453-1454, vegeu el treball clàssic de C. Batlle i Gallart, *La crisis social y económica de Barcelona a mediados del siglo XV*, Barcelona 1973.

² Els homes de negocis de Perpinyà havien sostingut també econòmicament l'empresa del Magnànim. Cf. S. Caucanas, «Au sein du royaume d'Aragon (1344-1462)», a AA. VV., *Nouvelle histoire du Roussillon*, sous la direction de J. Sagnes, Perpinyà 1999, pàgs. 155 i sg. En aquesta contribució, vegeu, a més, una útil referència a Cotlliure (pàg. 159).

³ D. Igual Luis, «Entre Valencia y Nápoles. Banca y hombres de negocios desde el reinado de Alfonso el Magnánimo», a *En la España medieval*, 24, Madrid, Universidad Complutense, 2001, pàgs. 103-143. Sobre l'economia valenciana en el context de la Corona d'Aragó, P. Iradiel Murugarren, «Valencia y la expansión mediterránea de la Corona de Aragón», a AA. VV., *En las costas del Mediterráneo occidental. Las ciudades de la Península Ibérica y del reino de Mallorca y el comercio mediterráneo en la Edad Media*, dirigido por D. Abulafia y B. Garí, Barcelona 1997, pàgs. 155-169.

Pel que fa a Girona, les activitats artesanals i mercantils de la ciutat al llarg del decenni 1443-1453 eren, sens dubte, sòlides i consistents. Les actes notariais de la ciutat en constitueixen un testimoni eficaç: en els manuals dels notaris Miquel Pere i Nicolau Roca (Arxiu Històric de Girona, *Notaria Girona-01*)⁴ —sobre els quals es basa aquesta recerca— es fa palesa tant la vitalitat de l'artesanat —que pel nombre considerable de treballadors i per la varietat d'oficis practicats, representava un recurs fonamental de l'economia urbana— com la bona marxa dels intercanvis. Al mateix temps, la font de vegades també esmenta les relacions que hi havia amb Nàpols, juntament amb les que es mantenien amb Perpinyà, Barcelona, València, Tortosa, Montpeller, Càller i Palerm.

Les activitats artesanals més rellevants, és a dir, l'acabat de draps de llana i l'adobament de pells, es trobaven ben consolidades i potser, fins i tot, en un moment de desenvolupament. En el sector tèxtil, que tenia un interès econòmic primari i també estava estimulat pel comerç regional, hi treballaven, segons els testimonis recollits, almenys vint teixidors de draps de llana,⁵ dotze teixidors de draps de lli,⁶ deu baixadors,⁷ set tintorers⁸ i més de cent quaranta

⁴ Miquel Pere: llibre 424 (fragment dels anys 1442-1444) i llibre 426 (1444-1445); Nicolau Roca: llibre 431 (1446), llibre 433 (1446-1447), llibre 434 (1447-1448), llibre 435 (1447-1449), llibre 437 (1449-1451), llibre 438 (1451-1452), llibre 439 (1451), llibre 442 (1452-1453). La importància de la documentació notarial de l'Arxiu gironí per a la història social i econòmica de la ciutat es veu amb claredat en l'obra de Christian Guilleré relativa al segle catorze *Girona al segle XIV* (2 vols., Abadia de Montserrat 1993-1994).

⁵ Eren Jaume Cap, Narcís Citiar, Anthoni Deulomde, Anthoni Ferran, Pere Figuera, Pere Guilana, Pau Llanvera, Pere Llanvera, Jaume Martí, Guillèn Miquel, Pere Miquel, Barthomeu Nesplers, Pere Marturià Prim, Narcís Prim, Pere Puig, Joan Ridaura, Anthoni Sor, Anthoni Terrades (fill de Gabriel), Gabriel Terrades i Joan Torrà (fill del pareire Barthomeu). Queden també els noms dels difunts Bernat Gaspar i Barthomeu Robert, àlies *Garau*.

⁶ Francesch Agustí, Pere Guillèn Canal, Pere Cortada, Bernat Falgà, Arnau Falguàs, Narcís Genís, Narcís Guilana (fill del teixidor de draps de llana Pere), Barthomeu Mallol, Pere Moret, Joan Palomar, Joan Plana, Monserrat Robert àlies *Garau*.

⁷ Guillèn Benet, Pere Martí Bosch, Joan Mallo, Jean Pilot oriünd del Regne de França, Guillèn Prohençal, Anthoni Riera, Joan Rourich, Gregori de Seus oriünd del Regne de França, Pere Sobrevila, Anthoni Vallicrosa.

⁸ Miquel Banquils, (...) Lleopard, Bernat Pujol, Jaume Pujol, Bernat Serra, Jaume Tuscà i Anthoni Vilà. Difunts: Jaume Artús, Pere Banyils, Joan Gili.

paraires.⁹ De la mateixa manera, moltes persones, entre assaonadors, blanquers i albadiners,¹⁰ es dedicaven a l'elaboració del cuir procedent de

⁹ Jaume Adolff, Nicolau Adri, Joan Alba, Francesch Andreu, Joan Andreu, Pere Anthoni Armadàs, Bernat Arnau, Francesch Arnau, Anthoni Arrufat, Pere Artau, Berenguer Aymerich (fill del mercader Jaume), Barthomeu Barrera, Joan Bassó, Jaume Bertrand, Jaume Birba, Emanuel Borraça, Joan Brugada, Miquel Camps, Joan Candell oriünd de Cervià de Ter, Ponç Cànoes, Joan Carrera, Nicolau Carrera, Bernat Casadevall, Pere Casanoves, Jaume Castanya, Barthomeu Climent, Pere Coma, Barthomeu Comelles, Francesch Corbera, Pere Joan Corneyl, Martí Creu, Thomàs Cua, Francesch Cuch, Anthoni March Dachda, Francesch Dachda, Joan Dachda, March Dachda, Andreu Dalmau, Nicolau Dalmau, Pere Déu-lo-féu, Joan Deulomdé, Narcís Eres, German Exerrat, Joan Exerrat, Bernat Fàbrega, Matheu Fàbrega (fill de Bernat), Thomàs Fàbrega, Pere Feliu, Joan Ferrer, Jordi Ferrer, Miquel Figueres, Joan Florentí, Joan Andreu Florentí, Barthomeu Fortià, Jaume Fuster, Pere Galini, Joan Garcia, Estèfan Gibert, Anthoni Gili, Narcís Gili, Nicolau Ginesta, Narcís Gornér, Pere Anthoni Gual, Jaume Gues, Joan oriünd de Palau, Miquel Jofre, Guillèn Lledó, Bernat Lleopard, Anthoni Llobet, Barthomeu Lluçà, Nicolau Llunell, Jaume Llunes, Anthoni Maçot, Pere March, Barthomeu Martí, Montserrat Martí, Pere Mascardell oriünd de Monells, Pere Mijavila, Guillèn Pere Miralpeix, Pere Bernat Monge, Narcís Montaner, Francesch More, Joan Nadal, Gabriel Noble, Joan Oliveres, Francesch Oller, Bernat Olvis, Pere Palau, Rafael Pellicer, Berenguer Pere, Nicolau Perpinyà, Joan Planella, Barthomeu Preses, Sadurní Prohençal, Anthoni Prunell, Arnau Puig, Miquel Puig, Antoni Pujol, Bernat Rabot, Anthoni Ramon, Berenguer Reig, Arnau Renard, Miquel Renard, Martí Reus, Narcís Reyat, Pere Reyat, Jaume Ribalter, Thomàs Ricart (fill del colteller borgonyó Joan), Anthoni Riera, Joan Robau, Jaume Rocha, Joan Rocha, Jaume Ruff, Cebrià Ros, Pere Ros, Bernat Rovira, Jaume Rovira, Domènec Sabet, Anthoni Sani, Pere Sani, Joan Santafe, Pere Saura, Arnau Scoles, Narcís Serinyà, Bernat Serra, Joan Sobrevila, Anthoni Strader, Pere Teixidor, Joan Toralles, Barthomeu Torrà, Joan Torrent, Joan Tria, Pere Tria, Miquel Trobat, Bernardí Valls, Jaume Vendrell, Berenguer Verdager, Blai Vilà, Joan Vilar, Narcís Vilar, Ramon Vilar, Ponç Villella, Francesch Ximela. Difunts: Francesch Andreu, Miquel Aspreneu, Simó Forner, Narcís Ginesta, Joan Puig, Pere Rocha.

Cf. Guilleré, *op. cit.*, vol. II, pàg. 73 («Els oficis més nombrosos concerneixen l'acabament del drap: certament, hi ha teixidors, però els paraires, que sovint importen draps crus, són més nombrosos. Les operacions de batanatge i de tosa, les realitzen els moliners i els abaixadors»).

¹⁰ En la documentació apareixen els noms de Joan Amat, Pere Assolf, Andreu Boquí, Joan Boquí, Ramon Boquí, Jaume Çabater, Lluís Çabater, Joan Camps, Guerau Casabò, Bernat Cases, Barthomeu Comelles, Jaume Comelles, Joan Cortera, Joan Costal, Anthoni Cots, Narcís Cots, Francesch Cotxe, Bernat Fàbrega, Anthoni Ferrer, Narcís Ferrer, Sanç Garcia, Narcís Güell, Joan Julià, Bernat Llanavera, Pere Llanavera, Joan Lleopard, Andreu Major oriünd de Manresa, Bernat Major oriünd de Manresa, Nicolau Martí (fill del sabater Guillèn), Joan Minguet, Joan Minguet (fill del blanquer Joan), Anthoni Morell, Anthoni Oliver, Pere Olvis, Jaume Pagès, Miquel Perpinyà, Estèfan Porcilgues, Joan Preses, Pere Preses, Bernardí Puig, Miquel Quintana, Julià Reig, Pere Ros, Joan Salany, Gabriel Serra, Andreu Simó, Pere Sols, Barthomeu Sot, Francesch Sot, Joan Sot, Pere Sot, Pere Sunyer, Pere Tritter, Barthomeu Vicent, Pere Vidal, Galcerand Vilà, Jaume Vilà, Francesch Vilaret, Francesch Vilaret (fill de Francesch), Pere Vilaret. Ja havien mort Jaume Bosch, Pere Llorenç, Pere Mor, Pere Reig i Joan Sunyer.

Còrdova, Perpinyà, Montpeller i, probablement, també de Banyoles, Besalú i Manresa. Les pells preparades a les seves *adobaries* s'utilitzaven després en la majoria dels casos a la mateixa ciutat, per laboriosos sabaters i tapiners,¹¹ bossers,¹² guanteres,¹³ cinters¹⁴ i basters.¹⁵

També eren nombrosos els sastres, giponers i calceters (en total norantatres)¹⁶ i hi havia molts ferrers¹⁷ i pedrers.¹⁸ Entre els primers, incidentalment,

¹¹ Anthoni Boquí, Jordi Casals, Joan Mollà, Matheu Mollera, Joan Oliver, Martí Pellicer, Jaume Pujada, Martí Resclos, Jaume Rovira, Jaume Sala, Martí Santjoan, Pere Joan Seguer, Jaume Tintorer (fill del mercer Joan), Pere Thora oriünd de Tonyà, Joan Verdaguer. Difunts: Joan Ferragut, Bernat Fuyà, Guillèn Martí, Bernat Pagès.

¹² Narcís Aurich, Anthoni Bertran, Francesch Bertran, Pere Domènech àlies Dalmau, Ramon Francesa, Francesch Riera.

¹³ Janfrid lo Fort oriünd del Regne d'Alemanya, Joan Rotllan.

¹⁴ Guillèn Carles.

¹⁵ Jaume Amill, Pere Bertran, Jaume Dolcet, Pere Molet, Ade Santa oriünd del Regne de França.

¹⁶ Joan Aymar, Pere Amill oriünd de Perpinyà, Joan Amorós, Pere Arenys, Guillèn Arló, Joan Armeinat, Joan Barber, Joan Bataller, Nicolas Bernard oriünd del Regne de França, Bernat oriünd de Saragossa, Andreu Biloquel, Barthomeu Bisanya, Jaume Bosch, Joan Bruscia, Joan Burguès, Jaume Castell, Joan Climent, Francesch Coll, Jean de Coremari oriünd de Limoges, Salvador Coromina, Bernard Dorriu oriünd del ducat de Borgogne, Francesch Fabra, Pere Falcó, Anthoni Fells, Pere Ferran, Pere Ferro, Guillèn Figuera, Pere Anthoni Figuera, Bernat Fontenet, Pere Fort, Bernat Frigola, Bernat Fuster àlies Bisbe, Francesch Fuster, Bernat Fuyà, Barthomeu de Guant, Pere Jaume, Feliu Juyol, Jean Huxet oriünd de la Bretagne, Vidal Levi jueu, Anthoni Llijol, Francesch Llorenç, Pere Llorenç, Pere Lluch, Francesch Martre, Joan Masols, Pasqual dela Mel, Pere Bernat Mieres, Joan Miró, Pere Moles, Joan Montpeller, Bendit Mosse jueu, Vidal Mosse jueu, Bernat Nadal, Joan Nadal oriünd de Perpinyà, Anthoni Nesplers, Restitut Noguer, Robí Normant, Andreu Orts, Joan Pardo oriünd de Blanes, Joan Pellicer, Guillaume Peyten oriünd del ducat de Borgogne, Pere ça Pera, Nicolau Piraut, Joan Puig, Martí Resclosa, March Ribes, Joan Ribes, Francesch Rocha convers, Matheu Samsó, Pere Sanoya, Pere Sastre, Barthomeu Seguí, Miquel Sent Climent, Pere Serra, Gabriel Solà, Guillem Spanya, Pere Spital oriünd de Castelló d'Empúries, Llorenç Stany, Joan Sunyer, Joan Susanya oriünd de Manresa, Samsó de la Tallada, Pere Terrats, Pere Terrés, Anthoni Torrent, Francesch Torrent, Duran Torroella, Joan Vall, Narcís Verdaguer, Gabriel Viader, Nicolau Vilar àlies Cervià, Pere Vilar àlies Fullà, Jean Villet oriünd de Troyes, Barthomeu Vinyals. Difunts: Bernat Baus, Anthoni Bruguera, Domènech Castell, Bernat Fortià, Joan Pere, Pere Riera i Joan Salort.

¹⁷ Joan Amill, Guerau Arnau, Berenguer Bassa, Francesch Buffill, Nicolau Buffill, Francesch Boffre, Francesch Carreras, Joan Comes, Pere Domènech, Jaume Fonolleres, Francesch Font, Francesch Llorenç, Pere Joan Martinyà oriünd de Olot, Pere Mercet, Gabriel ça Pera, Pere Prat, Barthomeu Prim, Pere Prim, Jaume Ramon, Bernat Tallada, Berenguer Tholosa oriünd de Campdorà, Barthomeu Vilar, Nicolau Vilar. Difunt: Bernat Ferrer.

¹⁸ Francesch Bohet, Joan Buch, Anthoni Biure, Joan Carrers, Pere Casadevall, Berenguer Cervià, Jaume Cobes, Barthomeu Colteller, Nicolau Crixol, Joan Escolà, Barthomeu Foxià, Barthomeu Fuyà,

també hi apareixen alguns *magistri* jueus, com Bendit Mosse i Vidal Mosse. I a la mateixa art es van dedicar el jove jueu Leone, fill d'Adret Aninay, que el 20 d'octubre de 1444 va començar a treballar amb Benedit Mosse «causa adiscendi officium sartorie, iuponarie et calsterie», i Levi Yssach, fill d'Yssach Leví, contractat com a aprenent el 5 de juny de 1453 pel giponer Joan Bruscia.¹⁹

Joan Guilana, Anthoni Lleopard, Joan Mayol, Miquel March, Nicolau Reyals, Jaume Riart, Pere Rovira, Barthomeu Sanç, Bernat Scuder, Jaume Velor, Bernat Vicenç, Anthoni Volta àlies Sender.

¹⁹ També eren jueus el llibreter Yssach Maymó i el carnisser Mosse Balam. Els jueus en una gran part dels casos es dedicaven al petit préstec, fonamentalment de consum (mentre que en general els conversos, tal com veurem, es dedicaven al comerç). Els altres membres de la comunitat que recorden la font eren Issach Abemar, Struch Abraam fill d'Abraham Mosse, Joseff Struch ça Barra, Vidal Bonjudà, Bellshom Mahir Caracosa, Mosse Deyot, Bonastruch des Mestre (la filla del qual, Dulça, era dona del mercader convers Nassim Ferrer), Abraham Mosse de Portal, Bonastruch Piera, Benvenist Samuel, Salamó Samuel, Vidal Struch, Çadia Suri, Struch Vidal, Mosse Vides, Abram Vinas. Ja eren difunts el rabí Atzay Terrós (sobre el qual cf. E. C. Girbal, *Los Judíos en Gerona*, Gerona 1870, pàgs. 35 i sg.) i Struch Benedict. El fiduciari de la *universitas judeorum* era Benvenist Samuel. Diverses notícies útils sobre les persones citades es poden extreure del volum de G. Escribà i Bonastre, M. P. Frago i Pérez *Documents dels jueus de Girona (1124-1595)*, pàgs. 248-286 (Girona, Ajuntament de Girona, Col·lecció Història de Girona, 12); però també cal assenyalar que en aquest volum es troben els noms d'uns quants ciutadans del decenni que aquí es considera: Ferrer Bertran mercader, Bernat i Caterina de Boxols, Narcís Budeillers corredor d'orella, Miquel Cerdà draper, Guillèn Coll apotecari, Lluís Çabater assaonador, Nicolau Devesa draper, Anthoni Estèfan corredor d'orella, Ramon Gili apotecari, Nicolau Ginesta paraire i el fill Nicolau, Jaume Gironella draper, Monserrat Guinau rajoler, Pere Martí calceter, Thomàs Mieres llicenciat en lleis, Pere Miró, Anthoni Portell draper, Francesch Pere Prohençal mercader, Francesch Raset mercader, Ramon Raset draper, Francesch Riera bossier, Joan Rovira apotecari, Nicolau Soler mercader, Pere Guillèn Sunyer convers, Barthomeu Tort mercader, Miquel Vilar apotecari, Bernat Vilarnau mercader, a més del nom del mateix notari Nicolau Roca, que vivia al carrer de la Força, al costat de la sinagoga antiga de la ciutat: cf. E. Mirambell Belloc, «Documentos para el ordenamiento jurídico y económico del barrio judío de Gerona (siglo XV)», a AA.VV., *Per a una història de la Girona jueva*, a cura de D. Romano, Girona, Ajuntament de Girona, 1988, II, pàg. 1466. En particular, per Adret Aninay, cf. J. M. Madurell i Marimon, «Jueus gironins i la seva aljama (1349-1498). Notes documentals», a *Per a una història de la Girona jueva*, cit., II, pàg. 555; e per Joseff Struch ça Barra (que passarà a ser Joan Narcís Sarriera, després de la conversió al cristianisme, que es va produir el 22 de gener —dia de Sant Vicenç— de 1453). S. Sobrequés Vidal, *Societat i estructura política de la Girona medieval*, Barcelona 1975, pàg. 156.

El *call olim judalich civitatis Girunde* (carrer de Sant Llorenç), on les famílies jueves vivien tradicionalment, va ser confiscat pel governador general de Catalunya Galceran de Requesens a conseqüència d'una ordre promulgada pel Magnànim el 9 d'octubre de 1442. Pel que fa a les restriccions que van patir els jueus durant la primera meitat del segle XV, cf. Girbal, *op. cit.* pàgs. 40-49. Una sèrie d'escriptures del període octubre de 1446-juliol de 1447, contingudes en el llibre n. 431 del notari Roca, certifiquen la facultat concedida als cristians de recuperar els immobles que posseïen al call, mitjançant la presentació de documents vàlids i el pagament a la cúria d'un rescat suficient. Van exercir aquesta facultat els calceters Matheu Samsó, Joan Miró, Pere Moles i Pere Falcó, els corredors Asbert Falcó i Matheu Rocha

Els altres oficis tenien menor rellevància, tot i que també contribuïen, amb la seva incidència global, a fer que l'artesanía fos un element significatiu del context social i econòmic gironí.²⁰

---

i els mercaders Jaume Falcó convers, Dalmau Mercader i Asbert Benet, fill del jueu Struch Benedict. Quant a la família Falcó, vegeu Sobrequés Vidal, *op. cit.*, pàgs. 173-186.

Finalment, per dues ordinacions del Magnànim (1 de setembre de 1453 i 1 d'abril de 1456) relatives a l'aljama dels Jueus de Girona, cf. Madurell i Marimon, «Jueus gironins i la seva aljama (1349-1498). Notes documentals», *cit.*, pàgs. 5-7.

²⁰ 20 Espasers i coltellers: Olguer Aurich, Joan Castelló, Pere Castelló fill de Joan, Barthomeu Colomer, Francesch Colomer, Joan Deulomdé, Nicolau Deulomdé fill de Joan, Joan Diana, Anthoni Dorder, Thomàs Dorder, Joan oriünd de Konstanz, Étienne Panyol oriünd del Regne de França, Joan Ricart àlies *el Borgonyó*, oriünd del ducat de Bourgogne, i Anthoni Verder. Difunt: Bernat Mercer.

Fusters: Joan Boscana, Joan Cernià, Pere Cípres, Mer Ferran, Nicolau Ferrer, Francesch Martí, Antonio Marchí oriünd de Florència, Francesch Miquel, Anthoni Nató, Joan Ponç, Francesch Rillot, Gori Saurí, Joan Thomàs, Barthomeu Ventelló; difunts: Pere Novell, Narcís Serra. Per a Pere Cípres i Antonio Marchí, cf. N. Soler i Masferrer, «El palau episcopal de Girona al segle XV», a AA. VV., *Actes del II Congrés d'Història de Girona. La Catedral de Girona. 27 i 28 de Novembre de 2003 (Annals de l'Institut d'Estudis Gironins, XLV, 2004)*, pàgs. 643 i sg.

Argenters: Joan Alagó, Joan Alagrí, Pere Àngel, Pere Baster, Joan Bertrand, Francesch Llop, Gabriel Martí, Francesch Ortal, Francesch Ribalter, Narcís Sagalas, Pere Serra, Martí Strader oriünd de València, Narcís Strader oriünd de València; difunts: Francesch Artau (cf. J. Calzada i Oliveras, *Catedral de Girona*, Barcelona 1979, pàg. 58; P. Freixas i Camps, «La creu de Vilabertran», a AA. VV., *Santa Maria de Vilabertran. 900 Anys*, Figueres 2002, pàg. 52), Berenguer Çabater pare del mercader barceloní Joan, Narcís çà Coromina.

Carnissers: Joan Bagudà, Mosse Balam jueu, Miquel Baurt, Barthomeu Casell, Barthomeu Castelló, Pere Comelles, Berenguer Domènech, Narcís Domènech, Anthoni Rafael, Barthomeu Terrats oriünd de Cassà de la Selva, Pere Terrats, Anthoni Valls, Anthoni Verger; difunts: Pere Baurt, Guillèn Cerí.

Boters i anapers: Jaume Bertran, Barthomeu Boter, Bernardí Puig, Pere Sabater, Jeròni Saurí, Joan Serra, Bernat Vidal convers; difunt: Francesch Puig.

Flaçaders: Pere Castell, Barthomeu Ferrer, Pere Ferrer fill de Barthomeu, Arnau Forçor, Blai Raset, Joan Torelles, Barthomeu Vidal. Per a una menció del tres-cents de les «flassades de Girona», cf. V. Hurtado, *Llibre de deutes, trameses i rebudes de Jaume de Mitjavila i Companya. 1345-1370. Edició, estudi comptable i econòmic*, Barcelona 2005, pàg. 294.

Flequers i forners: Pere Boffill, Pere Costa, Narcís Feliu, Joan Miró, Pere Spital àlies *Pau*. Cf. Sobrequés Vidal, *op. cit.*, pàg. 30 («Avui no distingim entre un *forner* i un *flequer*, però sembla que aleshores els forners eren també pastissers, mentre que els flequers només feien pa»).

Pintors: Joan Antigó, Honorat Borraça fill de Francesch, Francesch Mathalí, Ferran Serrasola, Ramon Solà; difunt: Francesch Borraça.

Broquers: Pere Bertrand, Nicolau Pol, Pere Puig, Joan Rourich; difunt: Pere Cerdà.

Ferradors: Jaume Guilana, Narcís Guilana, Thomàs Serra, Anthoni Torrà; difunt: Cristòfol Bohera. Cf. Guilleré, *op. cit.*, pàg. 76 («si bé el *menescallus* podria ser veterinari, i són coneguts els progressos

Altres artesans (107)

espasers i coltellers	14	capellers	3
fusters	14	llibreters	3
argenters	13	brodadors	2
carnissers	13	candelers	2
boters i anapers	7	corders	2
flassaders	7	velers	2
flequers i forners	5	esparters	1
pintors	5	matalassers	1
broquers	4	rajolers	1
ferradors	4	vanovers	1
ballesters	3		

d'una ciència que va destacar a Catalunya, no hem trobat contractes concrets en aquest terreny a Girona durant els anys estudiats»).

Ballesters: Pere Guillèn Gostar, Anthoni Lleopard, Joan Puig, germà del blanquer Bernardí.

Capellers: Étienne Bexart oriünd del ducat de Bourgogne, Joan Monserrat oriünd de Barcelona, Pere Ricart.

Candelers: Jaume Basalú i Pere Frou.

Corders: Simó Burguès i Francesch Torrent.

Llibreters: Ramon Boet, Francesch Boet fill de Ramon, Yssach Maymó.

Velers: Manuel Coll i Francesch Puig.

Brodadors: Bernat Martí i Pere Vilà oriünd de Malgrat.

Esparters: Miquel Gilabert fill del tender Joan.

Matalassers: Pere Barthomeu oriünd de Sant Llorenç de Sa Muga.

Rajolers: Monserrat Guinau.

Vanovers: Guillèn Pere.

Al costat dels artesans és oportú enumerar, per a un quadre més exhaustiu, també hostalers i traginers. Hostalers: Pere Aulina, Pere Casanova, Francesch Cases, Joan Cases, Miquel Campllonch, Miquel Ferrer, Pere Ferrer, Anthoni Florit, Nicolau Joan Florit oriünd de Caldes de Malavella, Gaspar Guich, Pere Huguet, Martí Lloberes, Anthoni March, Jaume Mas, Pere Mas, Nicolau Pol (gestor del bordell públic), Jaume Prat, Barthomeu Puig, Miquel Pujol oriünd de Castelló d'Empúries, Pere Pau Roig, Martí Sala, Ramon Serra; difunts: Pere Avella, Pere Cathalà, Berenguer Ginobreda, Gabriel Guich, Pere Roquer. Traginers: Nicolau Bruguera, Pere Ferrer, Gaspar Frou, Francesch Geronella, Joan Llenet, Jaume Prat, Jaume Rabinat, Nicolau Strader, Joan Vilà; difunt: Deulomdé Artau.

Els argenters més famosos de vegades rebien encàrrecs de fora de la ciutat, especialment dels ordes religiosos. Per exemple, el monestir de Santa Maria de Vilabertran va encarregar a Narcís ça Coromina la realització d'«alguna creu d'argent de pes de vuit marchs, poch mes o menys, la qual haia los brassos de obra de lima ab armalts coes los avengelistis e que haia d'una part u crucifix de Ihesú Christ et d'altra part la ymage dela verge María ab l'infant al bras e lo pom sia semblant dels canalabres d'argent que lo dit Narcís Coromina feu al dit monastir et que tota la dicta creu sia daurada exceptada la planxa dels costats la qual sia blanca»;²¹ i quan va morir el mestre, l'estiu de 1444, va passar l'encàrrec a un altre argenter famós, Pere Àngel. Uns quants anys després, el gener de 1448, un *sacrista* de Sant Joan de Mollet va pagar divuit florins d'or d'Aragó a Narcís Sagalas per la manufactura d'una «creu de coure tota daurada ab Crucifix e María» i, encara, l'agost de 1452 Pere Àngel es va comprometre a enllestir «duas diademas argenti et deauratas, unam scilicet ponderis quatuor marcorum pro ymagine beate Marie ipsius ecclesie et alteram medii marchi pro ymagine Infantis Iesus quem dicta ymago beate Marie tenet in suo brachio» per al monestir de Santa Maria de Roses.²²

Igualment rebien feina de l'exterior el brodador Bernat Martí i algun pedrer. L'església de Salitja va encomanar a aquest brodador, reconegut per la seva perícia, la preparació d'un palli *ad opus altaris* (8 d'octubre de 1450); pel que fa als pedrers, podem assenyalar, d'una banda, el cas de Joan Guilana, que va tenir l'oportunitat de realitzar «quendam magnum lapidem... prope ianuam cori» de la important església de Sant Feliu de la mateixa ciutat de Girona²³; i, de l'altra, el cas del més conegut Berenguer Cervià, que va ser cridat per a la construcció del portal del monestir de Sant Martí d'Empúries.²⁴

²¹ Vegeu Freixas i Camps, «La creu de Vilabertran», *cit.*, pàgs. 54-57.

²² Entre altres coses, l'argenter Pere Àngel també va tenir l'ocasió de vendre per noranta sous una «caixa d'argent» a un tal Pere Puig de Pedrinyà (notari N. Roca, document del 27 de maig de 1451).

²³ Notari Roca, document del 9 de juliol de 1446.

²⁴ Notari M. Pere, document del 28 de juliol de 1444. Vegeu G. Nadal i Farreras, *La Catedral de Girona*, Girona 2002, pàg. 62.

Els qui decidien traslladar-se a un altre lloc —Banyoles,²⁵ Barcelona,²⁶ Càller,²⁷ Castelló d'Empúries,²⁸ Flaçà,²⁹ Navata,³⁰ Perpinyà,³¹ Torroella de Montgrí³² i Vic³³—, ho feien empesos per la possibilitat de treure més profit de la seva experiència professional, però no pas per falta de feina a la seva ciutat natal. Al contrari, Girona es mostrava capaç d'atreure nous habitants no solament de la rodalia o de l'Empordà, sinó també de llocs més allunyats. Es tractava de mestres que aportaven una contribució rellevant a la realitat ciutadana, i alguns d'ells —com ara el giponer Jean de Coremari de Llemotges o el colteller Joan Ricart, àlies *el Borgonyó*— es distingien per la feina constant i profícua.

Artesans forasters (36)

Regne de França	5	Florència	1
Ducat de Borgonya	4	Konstanz	1
Manresa	3	Limoges	1
Castelló d'Empúries	2	Malgrat	1
Perpinyà	2	Monells	1
València	2	Olot	1
Barcelona	1	Palau	1
Blanes	1	Regne d'Alemanya	1
Bretanya	1	Sant Llorenç de sa Muga	1
Caldes de Malavella	1	Tonyà	1
Campdorà	1	Troyes	1
Cassà de la Selva	1	Saragossa	1
Cervià de Ter	1		

²⁵ L'assaonador Joan Porcilgues.

²⁶ Francesch Artau, argenter; i Joan Robau, paraire.

²⁷ Pere Jutglar, paraire.

²⁸ Daniel Negrell, paraire.

²⁹ Salvador Vinyals, fuster.

³⁰ Pere Gros, sabater.

³¹ L'argenter Narcís Miralpeix, germà del mercader Guillèn, l'assaonador Pere Déu-lo-vol, el sastre Pere Simón, i els paraires Bernat fill de Pere Tria i Joan fill del sastre Nicolau Vilar.

³² Andreu Mascaró, paraire.

³³ Bernat Rocha, flequer.

No era estrany que un artesà recorregués a l'ajut d'un treballador mitjançant un contracte d'aprenentatge i, fins i tot, per un període de quatre o cinc anys. Per esmentar solament dos casos concrets, el calceter Bernat Fontenet va contractar per cinc anys un jove fill de Blanes (Joan Pardo), i el paraire Guillèn Prohençal, durant tres anys i mig, un aprenent que venia de Castelló d'Empúries (Joan Martí).³⁴

Els diners necessaris per al desenvolupament de l'art semblava que no faltaven i de vegades s'obtenien a través d'acords familiars i socials.³⁵ Una *companyia* de durada biennal creada pels calceters Pere Moles i Miquel Sent Climent, sogre i gendre, podia disposar del conspicu capital de dos-cents cinquanta florins d'or d'Aragó.

«Capitols fets e fermats entre los sènyors en Pere Moles calster de una part e en Miquel Sent Climent calster dela dita ciutat de Girona, gendre seu, dela part altra en la manera següent: primament és concordat entre ells dos dits Pere Moles e Miquel Sent Climent que fan e ferman companyia duradora a dos anys après següents, qui comencan correr lo dia present, e que per lo dit temps dels dits dos anys lo dit Miquel de Sent Climent stiga e haia star continuament en la casa del dit Pere Moles e tenir l'obrador ab

³⁴ Altres casos: el giponer Jaume Bosch va concloure dos contractes, primer per quatre anys amb Jaume Ferran, després per dos anys i mig amb Pere Amill de Perpinyà; el teixidor Joan Palomar va contractar durant quatre anys Francí Moret; el baixador francès Jean Pilot va contractar per dos anys Gregori de Seus, també francès; el brodador Bernat Martí va donar feina durant un any a Pere Vilà de Malgrat; i el colteller Joan Ricard va tenir amb ell durant dos anys i mig Étienne Panyol, d'Ambérieux, al Regne de França.

³⁵ Així un blanquer, Nicolau fill del difunt sabater Guillèn Martí, va poder posar en marxa el propi «officium» fàcilment, gràcies a la implicació determinant de la seva mare. Notari Roca, document del 29 de setembre de 1452: «Capitols fets i concordats entre la dona na Francescha muller d'en Guillèn Martí sabater quondam de Girona de una part e en Nicolau Martí blanquer de Girona fill seu dela part altre en e sobre la companyia de offici de blanqueria entre ells concordada en la forma següent: primament és concordat e convengut que les dites parts facen companyia del dit offici de blanqueria, la qual durarà per temps de quatre anys del dia presenta anant computadores, e que lo peu dela dita companyia sia de lliures de moneda de Barchinona en lo peu dela qual metrà e posarà la dita Francescha del seu propi nou lliures dela dita moneda e lo dit Nicolau hi metrà e posarà del seu propi una lliura dela dita moneda, les quals X lliures són ja vuy en dia implicades en tres cuyros de bou e dos vedells e en quatre dotzenes tres pells de boquines e XII cabrits que vuy són en la adobaria d'en Pere Lavanera blanquer de Girona, los quals cuyros e pells lo dit Nicolau sia tengut de adobar e metre a punt e aquells vendre... ».

lo dit Pere Moles e sens ell; item és concordat entre los dits que la messió de casa se haia a fer d'altres bens e no dels bens que han implicats en la companyia... , la qual messió se fasse mig per mig; item és concordat entre los dits que lo dit Miquel met en la dita companyia dos cents florins d'or d'Aragó e lo dit Pere cinquante florins per los dits dos anys, les quals quantitats ja són en mercaderia de lur offici... ».³⁶

Els menestrals recorrien al préstec bastant rarament, potser en ocasions particulars. Segons un costum difós a la ciutat, la persona que rebia un préstec declarava davant del notari que rebia els diners *in pura comanda et plano deposito* i es comprometia a restituir-los a requesta del creditor, sense fer cap referència als interessos, que, per tant, constituïen una part integrant de la suma que es devia: d'aquesta manera van obtenir préstecs els giponers Joan Bruscia i Jean de Coremari, el teixidor Montserrat Robert i altres.³⁷ D'altra banda els artesans també solien confiar sumes en *comanda*, entre altres el calceter Matheu Samsó, l'albadiner Francesch Sot i el carnisser Pere Valls.³⁸ Un artesà que practicava amb continuïtat aquesta mena d'inversió era el ferrer Nicolau Boffill, quasi sempre amb homes procedents de les comarques. En efecte, entre els seus clients trobem Narcís Alomar de Bordils, Joan Eura de Cartellà, Simón Ornost de Fornells de la Selva, Joan Curt de Sant Sadurní de l'Heura, Bernat i Pere Ponç de Sant Quirze d'Albons, Jaume Marquès i Pere Mauher de Vilobí d'Onyar.

Un altre element significatiu era que molts artesans posseïen immobles a la ciutat. Naturalment, n'hi havia que llogaven una casa o un local (*botigia* o *operatorium*) per treballar³⁹, però molts d'altres eren propietaris dels seus «hospicia», distribuïts pels carrers del nucli urbà:⁴⁰ el paraire Barthomeu Llucià al carrer «dels Canaders», el boter Jeròni Saurí a la «Ferraria veyà», el ferrador

³⁶ Notari Roca, document del 4 de juliol de 1452.

³⁷ Com el paraire Anthoni Sani i el tapiner Pere Thora oriünd de Tonyà.

³⁸ Al botiguer Ramon Mercader, al sastre de Castelló d'Empúries Huguet Casals, a Pere Torrent de Sant Martí Vell, etc.

³⁹ Per exemple, el flequer Pere Boffill, l'albadiner Gabriel Serra, el fuster Joan Thomàs, el sastre Joan Sunyer, etc.

⁴⁰ Pel que fa a la reconstrucció de la Girona medieval vegeu Sobrequès Vidal, op. cit., pàgs. 20-23; J. Marquès i Casanovas, *Girona Vella*, 2 vols., Girona 1979; P. Freixes i Camps, «Girona medieval: muralles i ponts», a *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XXV, 1, 1979, pàgs. 395-406.

Narcís Guilana «prope hostale vocatum de l'Àngel» i així successivament. I van efectuar noves adquisicions el carnisser Anthoni Verger («in carrario novo»), el teixidor Joan Plana («in vico vocato Santa Clara»), el paraire Joan Andreu («ante ianuas» de l'Església de Mercadal), el cuirer Anthoni Oliver («in podiata Sancti Ffelicis»), el ferrer Francesch Boffil («in platea Albergariarum»), i encara d'altres. Finalment, un *viridarium* a prop del monestir de Santa Clara pertanyia a l'argenter Narcís Segalas, i un segon «prope portale vocatum de Vilanova muri Girunde», al sastre Narcís Verdaguer. Tot això sembla un indicador molt clar del benestar general de l'estament.

II. EL COMERÇ

Tal com era natural en una ciutat evidentment populosa i punt principal de referència d'un ampli territori, el nivell més baix d'intercanvis, o sigui el dels botiguers, especiers i mercers, era viu i intens.⁴¹ D'altra banda, els mateixos artesans venien directament els seus articles, sovint a compradors forasters; en relació amb això, les dades més rellevants deixen copsar sense dificultat la connexió substancial que hi havia entre producció artesanal i

⁴¹ Cf. R. Alberch i Fugueras - N. Castells i Calzada, *La població de Girona (segles XIV-XX)*, Girona, Institut d'Estudis Gironins, 1985.

Els tenders actius en el decenni que tractem aquí eren els següents: Ramon Boix, Joan Bosch, Miquel Bosch fill del mercader Miquel, Miquel Joan Bosch, Felip Bosch, Pere Jaume Bosch, Joan Camós, Francesch Casademunt, Guillèn Coll, Joan Costa, Berenguer Devesa, Pere Domènech àlies Dalmau, Alfons Ferran, Narcís Ferran, Joan del Frexes, Pere Frou, Jean, oriünd de Montpeller, Jaume Joan, Barthomeu de Lauru, Nicolau Llubia, Francesch Lleopard, Barthomeu Lloch, Joan Malarç, Pere March, Ramon Mercader, Francesch Mestre, Bernat Miquel, Joan Reynalt, Pere Respard, Francesch Rexach, Joan Ribot, Guillèn Ribot, Pere Soler, Joan Tintorer, Pere Torroella, Gabriel Xifreu, Miquel Vilar fill de Joan Padres, Miquel Vilar fill del botiguer Miquel, Miquel Vilar fill del mercader Nicolau. En canvia ja eren difunts Pere Bosch convers (que anteriorment s'anomenava Bonet Hasday), Joan Gilabert, Pere Torayes, Francesch Vidal i Miquel Vilar.

Es venien túniques (notari Roca, documents del 9 de juliol de 1448 i del 23 de febrer de 1451), maralassos (notari Roca, document del 24 de maig de 1448), medecines (notari Roca, documents del 6 de setembre de 1448 i del 28 de febrer de 1453), jocalia (notari Roca, document del 20 de maig de 1448). Entre els compradors trobem també Anthoni Frigola de Besalú, Joan de Vilanova de Bescanó, Jaume Lledón de Llambilles, Joan Ribot de Sant Sadurn de l'Heura i Franci Planes de Santa Coloma de Farners.

comerç: els paraires Bernat Olvis i Francesch Corbera van vendre draps *setzens* de Girona i *de burell* a Pere Torrent, un fill de Girona que va viure a Vilablareix, i a dos més, Joan Sobrevila i Pere Ros, un drap de llana *dela terra* i llana blanca respectivament a Joan Fàbregues d'Hostalrich i a Pere Roig de Bordils;⁴² el tintorer Bernat Pujol un drap de lli i un drap de llana a Guillem Riera de Besalú i un drap de llana a Guillem Casanovas de Pineda de Mar;⁴³ el giponer Jaume Bosch un *gipon de fustani* a Bernat Solà d'Anglès,⁴⁴ i els giponers jueus Bendit Mosse, Vidal Mosse i Mosse Deyot gipons de fustany i túniques a Anthoni Casademunt de Cartellà, Anthoni Bosch de Tossa de Mar, Estèfan Puig de Vilobí d'Onyar, Bernat Toron de Vilablareix, Pere Canal de Madremanya i Vicenç Llorà de Costantins.⁴⁵ El cuir es revenia amb freqüència pel blanquer Andreu Boquí, als clients de Besalú i de Maçanet.⁴⁶

Però, és clar, els negocis de botiguers i menestrals no exhaurien el quadre dels vincles de Girona amb els centres propers, un quadre bastant més dens i articulat, que tenia en primer pla l'activitat de drapers⁴⁷ i mercaders (entre

⁴² Notari Roca, documents del 6 de març de 1451, 29 d'abril de 1452, 20 de juliol de 1452 i 22 de juliol de 1452.

⁴³ Notari Roca, documents del 29 d'agost de 1447 i 4 d'agost de 1451.

⁴⁴ Notari Roca, document del 24 de novembre de 1446.

⁴⁵ Notari Pere, documents del 28 de juliol de 1444, 15 de gener de 1445, 20 de maig de 1445, 8 de juliol de 1445, 12 d'agost de 1445 i 20 d'agost de 1445.

A més el calceter Pere Moles va vendre un gipó de fustany a un tal Jordi Miquel (13 de maig de 1447) i Francesch Rocha, també calceter, *mercimonias* a Nicolau Renard de Medinyà (21 de setembre de 1452); els sastres Domènec Castell sabates a Joan de Vilanova de Bescanó (22 de juliol de 1451) i Joan Puig un *sach* de llana a Barthomeu Sunyer de Crúilles (18 de juliol de 1452); el fuster Francesch Martí va vendre un drap de llana *dela terra* a Matheu Serra de Vidreres (4 d'octubre de 1451) i el payer Joan Miró una túnica de fustany a Dalmau Vidal de Cervià de Ter (30 de novembre de 1451).

⁴⁶ Notari Roca, documents del 7 de novembre de 1450, 7 d'agost de 1451, 8 de maig de 1452, 23 de novembre de 1452. El 1447 també va vendre cuir un hostaler, a compte del mercader de Montpeller Bernard Ravell, al qual, per tant, havia de tornar la suma de 13 lliures barcelonines: «ratione certe pallacerie quam vos pro vendendo mihi comandastis et quam ego vendidi Johanni Percilgues pallicerio» (notari Roca, document del 13 de març).

⁴⁷ Per a la distinció entre drapers i mercaders, cf. Guilleré, *op. cit.*, II, pàgs. 406-408.

Aquests són els noms dels drapers: Pere Jaume Ayudich, Joan Cerdà, Miquel Cerdà, Nicolau Devesa, Joan Domènec, Ramon Falcó, Miquel Ginesta, Jaume Geronella, Narcis Gornes, Anthoni Portell, Ramon Raset (cf. Del Treppo, *op. cit.*, pàg 183), Jaume Rocha. Difunts: Bonanat Cerdà, Joan Devesa, Miquel Devesa, Bernat Ulémena, Francesch Marrà. Eren mercaders Pere Jaume Aymerich, Anthoni dela

els quals es trobaven els jueus conversos Jaume i Ramon Falcó, pare i fill⁴⁸). Tot i que als contractes notarials de vegades llegim termes genèrics com ara *merces*, *mercancias* o *res*, podem afirmar amb certesa que, a més dels draps de llana, també es venien avellanes⁴⁹, cànem⁵⁰, carbó, cobrellits, flassades de llana cardada, ferro, forment, llana blanca (també *sardescha*), mestall, sabates, teules i túniques; béns que s'estenien per un espai econòmic considerable: Anglès⁵¹, Bordils⁵², Campdorà⁵³, Cervià de Ter⁵⁴, Corts⁵⁵, Crespià⁵⁶, Figueres⁵⁷,

---

Ala, Dalmau dela Ala, Lluís dela Ala, Guillèn Andreu, Joan Andreu, Ponç Andreu oriünd de Vilaiür, Andreu Gabriel Anglès, Gabriel Anglès, Jaume Anglès, Miquel Arnau, Guillèn Artau, Pere Aixarrat, Francesch Banyils, Pere Banyils, Joan Barger, Asbert Benet, Jaume fill d'Asbert, Joan Benet, Joan Bertran, Anthoni Blancha oriünd de Perpinyà, Joan Blancha oriünd de Perpinyà, Jaume Bosch fill del blanquer Jaume, Anthoni Busquets, Pere Joan Calvó, Francesch Ciruel, Ferran Comelles, Francesch Corneyll, Pere Jaume Eximer, Francesch Fabra, Miquel Fàbrega, Benet Falcó fill de Jaume, Felip Benet Falcó, Jaume Falcó, Arnau Ferrer, Thomàs Ferrer ça Sala, Nicolau Frugell, Pere Ginesta, Jaume Gordiola, Pere Güell, Bernat Jeròni, Joan Marrochs, Jaume Martí, Dalmau Mercader, Miquel Mercader, Bernat Mir, Guillèn Miralpeix, Ffranci Net, Francesch Oliver, Nicolau Oliver, Miquel Oliveres, Pere Oliveres, Pere Perpinyà, Francesch Piera, Francesch Pere Prohençal, Pere Prohencal, Joan Puig fill del sastre Joan, Francesch Raset, Francesch Raspard, Pere Ripoll, Pere Rovira, Neofrid Serra, Narcís Setmanà, Nicolau Soler, Barthomeu Tort, Pere Vendrell, Jaume Verdaguier, Bernat Vilarnau, Pere Vinyes, Barthomeu Vives. Difunts: Barthomeu Agustí, Jaume Beuda, Miquel Bosch, Joan Comelles. Joan Jordi Llémèna resident a Barcelona, Pere Berenguer Joan Moles, Salvador Olivella, Joan Padres resident a Càller, Arnau Ponç, Jaume Prohençal oriünd de Sant Feliu de Guíxols, Berenguer Ramon, Joan Seguí, Bernat Teixidor, Pere Tortosa, Nicolau Vilar.

⁴⁸ Els Falcó durant les dècades posteriors van actuar a Sicília i a la Itàlia meridional: cf. J. Vicens i Vives, *Fernando el Católico, príncipe de Aragón, rey de Sicilia*, Madrid 1952, pàgs. 368 i sg.; *Il Giornale del Banco Strozzi di Napoli (1473)*, a cura d'A. Leone, Napoli 1981, pàgs. 553, 554 i 557; A. Feniello, «Estrazione e commercio dell'allume: le miniere di Agnano e di Ischia», dins B. Casale-A. Feniello-A. Leone, *Il commercio a Napoli e nell'Italia meridionale nel XV secolo. Fonti e problemi*, Napoli 2003, pàg. 168.

⁴⁹ Segons Del Treppo preuades a Alexandria (*op. cit.*, pàg. 71).

⁵⁰ El 13 d'octubre de 1444 un mercader de Niça, Jean Bracet, fent valer una sentència de la reina Maria va sol·licitar la restitució per part del corder gironí Simó Burguès de 16 saques de cànem, part d'un càrrec de 34 saques que li havia estat sostret en mar *more piratico* (document del notari M. Pere).

⁵¹ Comprador: Joan Figuera.

⁵² Compradors: Bernat Cilirà, Pere Roig, Anthoni Mascarós.

⁵³ Comprador: Pere Tolosa.

⁵⁴ Compradors: Pere Guart, Bernat Ferrer, Guillem Folgos.

⁵⁵ Comprador: Anthoni Roig.

⁵⁶ Comprador: Guillem Costa.

⁵⁷ Comprador: Pere Pellicer.

Foixà⁵⁸, Fornells de la Selva⁵⁹, Juià⁶⁰, Llambilles⁶¹, Lloret de Mar⁶², Monells⁶³, Montfullà⁶⁴, Montjuïc⁶⁵, Montpalau⁶⁶, Pujals dels Pagesos⁶⁷, Quart⁶⁸, Riudellots de la Selva⁶⁹, Salt⁷⁰, Sant Andreu Salou⁷¹, Sant Cristòfol de çes Planes⁷², Sant Esteve de Guialbes⁷³, Sant Gregori⁷⁴, Santa Coloma de Farners⁷⁵, Santa Maria de Camós⁷⁶, Taialà⁷⁷, Terradelles⁷⁸, Torroella de Montgrí⁷⁹, Ullastret⁸⁰, Ventalló⁸¹ i Vilanna.⁸² Les transaccions es duïen a terme amb l'auxili de corredors d'orella, que contribuïen a determinar-ne el preu⁸³. Mentrestant, a Girona arribaven avellanes, bestiar, civada, cuir, forment, llenyam, lli, oli, pastel i sucre des de Banyoles, Besalú, Cervià de Ter, Juià, Llambilles, Maçanet, Madremanya, Peratallada, Sant Andreu Salou, Sant Gregori i Sant Martí Vell. Els qui asseguraven el transport eren traginers com ara Gaspar Frou, que

⁵⁸ Comprador: el miles Bernat Guillem.

⁵⁹ Comprador: Francesch Busquets.

⁶⁰ Compradors: Guillem Pagès i Joan Ramada.

⁶¹ Compradors: March Negre.

⁶² Compradors: el patró Bonanat Bernich i Bernat Çaragoça.

⁶³ Compradors: el corder Narcís Cornudell i el capeller Lluís Ferrer.

⁶⁴ Comprador: Anthoni Vives.

⁶⁵ Comprador: Pere Ramón Riba.

⁶⁶ Comprador: Pasqual Portell.

⁶⁷ Comprador: Pere Giner.

⁶⁸ Compradors: Miquel Martorell i Anthoni Roig.

⁶⁹ Comprador: Pere Busquets.

⁷⁰ Comprador: Vicenç Ramas.

⁷¹ Comprador: Pere Macha.

⁷² Compradors: Anthoni Rovira i Marturià Simón.

⁷³ Comprador: Pere Font.

⁷⁴ Compradors: Francesch Solarit i Joan Soler.

⁷⁵ Compradors: Martí Castell, Guillem Manyà i Anthoni Riba.

⁷⁶ Compradors: Pere Artigues i Bernat Oliver.

⁷⁷ Comprador: Narcís Armengol.

⁷⁸ Comprador: Andreu Casademunt.

⁷⁹ Comprador: el mercader Berenguer Canesa.

⁸⁰ Comprador: Anthoni Famada.

⁸¹ Comprador: Jaume Marisch.

⁸² Comprador: Jaume Verdera.

⁸³ Exercien l'activitat de corredor Francesch Aymar, Joan Balaguer, Narcís Budeller, Manuel Coll, Anthoni Estèfan, Asbert Falcó convers, Joan Ferrer, Jaume Ginesta, Francesch Marquí, Anthoni Puig, Berenguer Reig, Matheu Rocha. Anthoni Sala i Joan Samsó.

el febrer de 1448 va rebre la quantitat d'aproximadament 50 sous pel seu servei: «ratione portandi duas servas sive sclavas, unum carratellum et unum barrill plena de sucre et unum costale lini ac alias merces usque in presentem civitatem Girunde».

És possible que la llana vingués habitualment des de Tortosa⁸⁴ i, de fet, un mercader d'aquesta ciutat el març de 1451 era creditor d'uns quants ciutadans de Girona per la llana que els havia venut.⁸⁵ Tanmateix, també es designaven *factores* expressament amb l'encàrrec de comprar llana a l'Aragó («ad emendum meo nomine et pro me... lanam seu alias res, merces et bona ac mercancias»). El pareire Nicodem Puig va encomanar aquesta tasca a un mercader de Saragossa⁸⁶, l'escrivà Gabriel Fuyà a Rafael Pellicer de Banyoles⁸⁷ i el pareire Jordi Ferrer, a un altre artesà de la mateixa Girona.⁸⁸ A Aragó van anar, probablement, també els procuradors escollits pel pareire Pere Anthoni Gual, «ad emendum, mercandum, smerciandum, baratandum, assanyalandum et solvendum... lanam et lanas et alias quaslibet merces... et transmittendum tam per terram, quam per mare, quam etiam per aquam dulcem».⁸⁹

Una importància a part havia adquirit el comerç d'esclaus, introduïts per mercaders i patrons de Barcelona, Perpinyà i València.⁹⁰ Els documents ens parlen d'homes i dones «de nacione tartarorum», «russorum», «saracenorum» i «de Mont de Barques», generalment batejats; i els preus, naturalment, variaven en funció del sexe i de l'edat, segons els documents a partir d'un mínim de 19 lliures per una dona d'aproximadament quaranta-sis anys fins a un màxim de 64 lliures per una noia «de nacione russorum» de només divuit anys⁹¹. A part, es pot assenyalar la presència de dos jueus «servos et captivos», confiats una

⁸⁴ Cf. Del Treppo, *op. cit.*, pàg. 238.

⁸⁵ Els deutors, és a dir els pareires Martí Reus i Bernat Arnau, estaven obligats a donar a canvi de la llana draps que ells mateixos havien treballat.

⁸⁶ Notari Roca, document del 10 de maig de 1446.

⁸⁷ Notari Roca, document del 15 de maig de 1448.

⁸⁸ Notari Roca, document del 15 de maig de 1448.

⁸⁹ Notari Roca, document del 20 de maig de 1447.

⁹⁰ Com Francesch Aloart, Galceran Cruanya, Jaume Darques, Joan Madrenchs i Barthomeu Vives de Barcelona, Joan Falcó de Perpinyà i Pere Goterris de València.

⁹¹ Quant al preu dels esclaus a Barcelona durant les primeres dècades del segle XV, vegeu R. Salicrú i Lluch, *Esclau i propietaris d'esclaus a la Catalunya del segle XV. L'assegurança contra fugues*, Barcelona 1998, pàgs. 87 i sg. i 213.

temporada a Yssach Maimó i Abram Vinas, que els van tornar al mercader de Barcelona Pere Guillem ça Fàbrega⁹², que n'era el propietari.

Suscita una certa curiositat que el giponer de Llemotges Jean de Coremari prestés durant sis mesos una jove de vint anys al calceter Pere Falcó «causa servendi vobis in omnibus licitis et honestis»⁹³ i que el notari Jaume Feliu Calvó enviés el donzell Romeu de Rochafort «Mariam servam et captivam meam de nacione russionum etatis viginti annorum vel circa ad morandum vobiscum pro nutrice et lactando quandam filiam vestram»⁹⁴. Però encara és més important subratllar que no era cap fet excepcional restituir la llibertat a un esclau *intuitu pietatis i in remissione peccaminum*: això van fer el metge Guillèn Montanya⁹⁵ i la seva dona Bernardina⁹⁶, l'assaonador Francesch Vilaret⁹⁷, el colteller francès Joan *el Borgonyó*⁹⁸ i la vídua de Ramon Samsó⁹⁹. Les persones afranquides semblen tenir posteriorment una vida del tot normal si, per exemple, un tal Anthoni, «olim servus et captivus Helie Mergues castri de Monellis, nunc liber et francus», va poder comprar a un escrivà gironí mercaderies diverses per la suma de deu florins d'or d'Aragó,¹⁰⁰ i Elena, abans esclava del cirurgià Bernat Marrochs, després es va casar amb un sastre originari de Durbans, al Regne de França.¹⁰¹

Ara bé, l'escenari econòmic descrit s'inscrivía en un marc necessari, constituït pels contactes que es mantenien amb Perpinyà, Barcelona i València. Els mercaders Narcís de Donç i Jaume Marquès i el draper Miquel Canavelles s'havien establert per desenvolupar la seva activitat a Perpinyà, on un canviador de la ciutat (Joan Serra) era procurador de la família de Segurioles¹⁰² i on, al començament de l'any 1449, un ferrador de Girona,

⁹² Notari Roca, document del 9 d'abril de 1450.

⁹³ Notari Roca, document del 12 d'abril de 1451.

⁹⁴ Notari Roca, document del 17 de novembre 1449.

⁹⁵ Notari Roca, document del 12 de maig de 1448.

⁹⁶ Notari Roca, document del 22 de maig de 1448.

⁹⁷ Notari Roca, document del 7 de febrer de 1450.

⁹⁸ Notari Roca, document del 24 d'abril de 1452.

⁹⁹ Notari Roca, document del 24 de gener de 1453.

¹⁰⁰ Notari Roca, document del 5 de gener de 1453.

¹⁰¹ Notari Roca, document del 2 d'abril de 1448.

¹⁰² Notari Roca, document del 17 de gener de 1452.

mitjançant una escriptura notarial, va confiar *in pura comanda* una quantitat d'aproximadament 30 lliures a un mariner de Barcelona¹⁰³. A Barcelona vivien els mercaders Francesch Vidal, convers, i Pere Ripoll¹⁰⁴ i el canviador Jaume Rovira. Hi havia habitants de Girona que hi rebien pagaments «in tabula cambii seu depositorum»¹⁰⁵ o al banc de Jaume de Casasagia¹⁰⁶, d'altres cobraven crèdits a través dels corresponents fiduciaris, com el capeller Étienne Baxart, oriünd del ducat de Borgonya¹⁰⁷. I hi havia qui confiava draps de llana als botiguers locals per a la venda a la mateixa ciutat i al seu comtat¹⁰⁸. Pel que fa València, és interessant sobretot que el blanquer Andreu Boquí esmentat repetidament, donés diners a canvi a un patró de barca de Lloret de Mar, a tornar justament a València,¹⁰⁹ i —encara més— que una remesa de teixit destinat a Nàpols s'efectués precisament amb una galera valenciana: «cum quadam galea cuius est patronus honorabilis Bernardus Johan, domiciliatus in civitate Valencie»¹¹⁰. Tot i això, no es poden passar per alt altres indicis, per exemple que en un plet comercial entre el mercer Ramon Mercader i el seu fill Dalmau fos nomenat àrbitre un mercader de la família Bellviure de València,¹¹¹ Gabriel¹¹²; o que sovint es triessin procuradors valencians (el mercader Bonanat Perpinyà¹¹³, el mercader Bernat Pallege¹¹⁴, el botiguer

¹⁰³ El 9 de juliol de 1451 el creditor va encarregar a Miquel Ferrer de Barcelona, «scriba galee honorabilis Anthonii Vilatorra», que cobrés els diners prestats (document del notari Roca).

¹⁰⁴ Fill del mercader Pere.

¹⁰⁵ Documents del 16 d'octubre de 1444 (notari Pere) i de l'1 de febrer de 1452 (notari Roca).

¹⁰⁶ Notari Roca, document del 10 de juny de 1447.

¹⁰⁷ Que va encarregar al tapiner de Barcelona Guillaume de Bres que cobrés sis florins d'or d'Aragó d'Enrich Alamany, capeller. Document del 15 de maig de 1452 (notari Roca).

¹⁰⁸ Notari Roca, document del 17 de juliol de 1446.

¹⁰⁹ Notari Roca, document del 25 de maig de 1453. Amb aquesta escriptura Pere Bernich, fill de Bonanat Bernich de Lloret de Mar, i Pere Ferrer de Blanes afirmaven l'obligació personal que tenien envers el blanquer, «ratione cuiusdam cambii per Bonanatum Barnich patrem meum dicti Petri Barnich recepti a vobis dicto Andrea in presenti villa [Girunde] complendi in civitate Valencie».

¹¹⁰ Notari Pere, document del 13 d'agost de 1445.

¹¹¹ Sobre la qual vegeu E. Cruselles, *Los mercaderes de Valencia en la edad media*, Lleida 2001, pàg. 122 i sg.

¹¹² Notari Roca, document del 5 de juny de 1446.

¹¹³ Per part del sastre Joan Barber. Document del 26 d'octubre de 1446 (notari Roca).

¹¹⁴ Per part de l'esperter Miquel Gilabert. Document del 13 d'octubre de 1451 (notari Roca).

Pere Cendra¹¹⁵), i que el pedrer Joan Mallol fos creditor del mercader Vesità Aymeric.¹¹⁶

Per regla general, les sortides al mar de Girona eren els ports de Sant Feliu de Guíxols¹¹⁷ i, en menor mesura, Lloret de Mar. La família de Donç era copropietària d'un balener anomenat «*Sant Anthoni*», ancorat precisament a Sant Feliu, i el 1444 va vendre la seva part al draper Nicolau Devesa, també de Girona¹¹⁸; i els agents comercials de Lloret Bernat Çaragoça i Bonanat Bernich (patró de barca esmentat més amunt) de tant en tant anaven a Girona a tancar tractes comercials. El primer va comprar *mercimonias* a l'escrivà de Girona Gabriel Fullà¹¹⁹, i el segon, l'any 1450, draps de llana *dela terra* per unes trenta lliures al mercader Ramon Falcó, i va pagar la quantitat que devia dos anys més tard per mà de Pere Ferrer de Blanes.¹²⁰

També estan documentades les relacions amb Itàlia, que, a causa de la naturalesa de la font, apareixen de manera més esporàdica, però que no per això manquen de valor. Sabem que el mercader Joan Padres, pare del botiguer Miquel Vilar, va morir a Càller¹²¹, i que el gener de 1447 Anthoni Mascarós de Bordils marxava cap a Sardenya¹²². A Palerm vivia el mercader Bernat Vilar, mentre que Marturià Pomer, un «magister ballistarum», va morir a Siracusa¹²³, i també sabem que a les aigües de Trapani va perdre la vida el patró de

¹¹⁵ Per part del pedrer Joan Mallol. Document del 20 de març de 1452 (notari Roca).

¹¹⁶ Notari Roca, document del 22 de maig de 1448. Qui havia de cobrar la suma era l'albadiner gironí Gabriel Serra.

¹¹⁷ Cf. Guilleré, *op. cit.*, II, pàg. 99 («Girona viu en simbiosi amb el port de Sant Feliu de Guíxols, sens dubte colonitzat per famílies gironines»). El 1447 vivia certament a Sant Feliu el mercader gironí Joan Bosch, que a Girona posseïa un edifici *in burgo sancti Ffelicis*.

¹¹⁸ Notari Pere, documents del 19 de maig de 1444 i del 17 d'octubre de 1444. La venda es va dur a terme com a conseqüència de la mort en aigües de Trapani de Pere de Donç, que n'era el patró. El comprador, Devesa, va assumir fins i tot les despeses del transport de les despulles de Pere de Donç des de Trapani fins a Palerm: notari Pere, document del 7 de gener de 1445.

¹¹⁹ Notari Roca, document del 26 d'agost de 1452.

¹²⁰ Notari Roca, documents del 14 d'agost de 1450 i del 25 d'agost de 1452. El 1448 Bernich també va nomenar procurador seu el blanquer Andreu Boquí: notari Roca, document del 25 de novembre.

¹²¹ Notari Roca, document de l'11 de setembre de 1446.

¹²² Notari Roca, document del 12 de gener de 1447.

¹²³ Notari Pere, document del 2 d'octubre de 1444.

balener Pere de Donç¹²⁴. Un document molt detallat de 1444 ens informa del comerç de draps de llana amb Sicília, i gràcies a aquest document sabem que l'especier Felip Bosch va enviar a l'illa una partida de draps que va confiar al paraire Anthoni Pujol amb aquests pactes: que Anthoni «en lo viatge que Déu volent de present farà alas parts de Sicília e en altres parts que volrà amb lo balaner d'én Melxior o amb altra ffusta maritima o aqueli serà, porterà los draps de llana del dit Ffelip Bosch açí designats: primo dotze draps mesclats, item set maymons, item dos palmellats, item hun blau fosc, item tres verts vintens, item deu verts escurs, item tres verts setzens; los quals draps lo dit Anthoni vendrà com mellor porà..., posant en scrits la soma maior de tot lo procehit net dels dits draps...; e los dits draps... esteràn a risch e bona ventura segons nostre Sènyor Déu los salverà... Lo dit Ffelip Bosch se offer de vendre e axangar tots esmercos que lo dit Anthoni li trametrà e de treballs neguns que y faça non vol satisfacció alguna»¹²⁵.

L'exportació de teixits a Nàpols queda documentada en el contracte que s'ha esmentat en parlar de València: qui va fer-se càrrec de l'expedició i de la venda de vuit draps de llana *setzens dela terra* fou el mercader Miquel Mercader¹²⁶. A Nàpols, en la mateixa època, també hi va el botiguer Miquel Vilar, fill i hereu de Joan Padres, mercader de Càller, tal com es dedueix pel plet que manté posteriorment amb el mercader de Perpinyà Estèfan d'Elicsendis a propòsit de l'herència paterna: efectivament, una sentència del *consul maris* de Nàpols havia adjudicat al de Perpinyà una quantitat d'uns 330 ducats d'or del regne d'aquesta herència. Un plet que, indirectament, també confirma els vincles que hi havia entre Girona, Càller i Nàpols¹²⁷.

¹²⁴ Cf. nota 118.

¹²⁵ El 14 de setembre de 1444 els dos contractants es van declarar recíprocament satisfets.

¹²⁶ Notari Pere, document del 13 d'agost de 1445.

¹²⁷ Notari Roca, document de l'11 de setembre de 1446: «Cum inter Michaellem Vilar apotecarium civem Girunde, filium et heredem universalem venerabilis Iohannis Padres quondam mercatoris castri Callaris Regni Sardinie, ex una parte et Stephanum Elicsendis mercatorem ville Perpiniani ex parte altera essent diverse questiones et controversie pretextu videlicet occasione asserite quantitatis ascendentes ad quantitatem trecentorum triginta ducatorum auri vel inde circa, quam quantitatem dictus Michael Vilar asserit ipsum Stephanum Elicsendis procuratorio nomine eiusdem Michaelis Vilar recepisse in Neapoli de bonis et iuribus dicti Iohannis Padres quondam et ob hanc rem dictum Michaellem Vilar eos velle habere et recuperare de dicto Stephano, dictum Stephanum dictam quantitatem recepisse non negando, sed afirmando eandem quantitatem recepisse vigore cuiusdam asserite senten-

Finalment, si s'exclou una carta de crèdit per a Roma, en benefici d'un eclesiàstic¹²⁸, els rastres que queden de la circulació canviària confirmen les relacions amb les principals ciutats mercantils. A la lletra esmentada més amunt¹²⁹ que s'havia d'honorar a València, s'hi afegeixen dues escriptures relatives a Perpinyà i Barcelona i dues més que parlen de Nàpols. Un mercader de Perpinyà, Pere Cases, el 5 de juny de 1445 va emetre un títol per cobrar a Barcelona, dels mercaders d'aquesta ciutat Joan i Bernat Barqueres, a favor del blanquer gironès Pere Preses¹³⁰; i el maig de 1448 un botiguer de Girona va pagar a Perpinyà, de resultes d'una lletra de canvi de Barcelona, a nom de Dalmau Pere de Perpinyà, «centumquingenta novem mutonos auri Ffrancie» a Lluís de Marata, donzell justament de Barcelona¹³¹. A Nàpols el canviador Joan Rovira va enviar vuitanta-cinc florins d'or d'Aragó al noble Gaspar de Boxols, per ordre de la mare Caterina,¹³² i des de Nàpols el 30

---

cie late per consulem maris civitatis Neapolis, cum qua fuit provisum quod si infra duos annos aliquis ostenderet se priorem tempore et iure meliorem, quod ipse Stephanus Elicsendis dictam quantitatem restitueret cum illis empensis que erant, sciente et presente dicto Michaelae Vilar... » Pels consolats catalans, cf. M. T. Ferrer i Mallol, «El Consolat de Mar i els Consolats d'Ultramar, instrument i manifestació de l'expansió del comerç català», dins *L'expansió catalana a la Mediterrània a la baixa edat mitjana*. Actes del seminari organitzat per la Casa de Velázquez (Madrid) i la institució Milà i Fontanals (CSIC, Barcelona), Barcelona 1999, pàgs. 53-79.

¹²⁸ Notari Roca, document del 24 de setembre de 1451. L'import d'aquest títol de crèdit era de deu ducats de la Cambra Apostòlica, pagats pel mercader italià Niccolò Allegretti. El canviador a Girona fou Joan Rovira.

¹²⁹ Cf. n. 115.

¹³⁰ Notari Pere, document del 21 de juny de 1445. L'import de la lletra de canvi era de 70 lliures barcelonines i per al cobrament el beneficiari gironí es va valdre del banc de Jaume de Casasagia.

¹³¹ Notari Roca, document del 4 de juny de 1448. «Ludovicus de Marata, domicellus Barchinone domiciliatus, cognosco vobis Nicolao de Lubiano botiguerio, civi Girunde, presenti quod existentibus vobis in medio proximo devoluto in villa de Peanas Regni Ffrancie solvistis et satisfacistis mihi realiter pro Dalmacio Petri ville Perpiniani centumquingenta novem mutonos auri Ffrancie in quibus dictus Dalmacius Petri mihi tenebatur racione cambii per me sibi traditi in dicta villa Perpiniani per medium tabule depositorum ipsius ville cum lictera cambii, quam vobis restitui et tradidi».

¹³² Notari Pere, document del 26 d'agost de 1445 («Caterina uxor honorabilis Ffrancisci de Boxols militis, quia vos Johannes Rouire campsor civis Girunde facturis estis solvi et tradi Gaspari de Boxols filio meo in partibus Regni Neapolis octuagintaquinque florenos auri de Aragonia seu illorum valorem, et hoc precibus nostris, promitto vobis eidem Johanni Rovire quod infra quindecim dies postquam lictera cambii propterea michi dirigenda fuerit presentata in civitate Girunde michi sive Jacobo Scolani cirurgico civi Girunde dabo et tradam vobis aut cui volueritis proxime tunc sequentes et

d'abril de 1444 Martí Joan Scarrer va enviar una lletra per un import de 35 ducats, que d'altra banda no va ser acceptada i va provocar el protest per part dels creditors¹³³, residents a Perpinyà.¹³⁴

III. CONCLUSIÓ

La documentació examinada posa de manifest de manera exhaustiva que Girona, durant els anys 1443-1453, disposava d'un artesanat laboriós i pròsper, reforçat també per la presència de nombrosos forasters. Aquest artesanat es dedicava a diverses activitats i entres elles especialment a la manufactura tèxtil, que representava una riquesa de primera importància per a la societat local. A partir dels manuals dels notaris Miquel Pere i Nicolau Roca s'infereixen al mateix temps les relacions assídues i fecundes de la ciutat amb l'extens territori dels voltants, respecte al qual la ciutat sens dubte exercia una funció aglutinadora i d'atracció en el terreny econòmic. A més, els agents de la ciutat ja havien establert relacions comercials amb Perpinyà, Barcelona, València, Nàpols i Sardenya i Sicília, és a dir en uns quants llocs essencials del comerç marítim de l'època.

Seria difícil avaluar, sobre la base de la nostra font, la influència que la conquesta aragonesa del Regne de Nàpols va tenir sobre el creixement que llavors va manifestar Girona. Amb tot, podem afirmar amb seguretat que la ciutat estava preparada per participar en el desenvolupament general del comerç català immediatament posterior al 1453, i per fer-hi la seva aportació, considerable i incisiva, d'energies i coneixements.

---

venturos dictos octuagintaquinque ffloreros auri de Aragonia, valentes quadraginta sex lliures, sous XV Barchinone...»). Un altre canviador de Girona era Joan Estèfan.

¹³³ Quant al protest canviari, vegeu R. Conde y Delgado de Molina, «Seis letras de cambio quattrocentistas», a *Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos*, 5, 1977, pàg. 70; J. Hernando, «Lletres de canvi i llurs protestes. Lletres de canvi girades des de l'illa de Sardenya», a M. T. Ferrer i Mallol-J. Mutgé i Vives-M. Sánchez Martínez (Eds.), *La Corona catalanoaragonesa i el seu entorn mediterrani a la baixa edat mitjana*, Barcelona 2005, pàgs. 135-145.

¹³⁴ Notari Pere, document del 19 de juny de 1444. En aquest títol el ducat del Regne era considerat d'un valor de 16 sous de Barcelona.

DOCUMENTACIÓ

(Del fragment de manual del notari Miquel Pere dels anys 1442-1444: Girona 01, llibre 424)

1. 14 de desembre de 1442.

El mercader de Girona Joan Barger revoca la nominació a procurador abans conferida a l'hostaler Joan Cases de Girona.

2. 28 de desembre de 1442.

Un assaonador de Girona, Galcerand Vilà, estant malalt, confia la gestió de tots els seus béns al rector de l'església ciutadana de la qual és parroquià.

3. 1 de febrer de 1443.

Guerau Miquel de Girona expedeix a Jaume Marquès, mercader de Girona resident a Perpinyà, una quitança relativa a tots els diners que ell ha cobrat dels pagesos que treballen als seus terrenys agrícoles.

4. 23 de febrer de 1443.

El colteller Joan Ricart, oriünd del ducat de Borgonya, pren com a macip per dos anys i mig Étienne Panyol, oriünd d'Ambérieux al regne de França, «causa adiscendi dictum officium».

5. 23 de febrer de 1443.

Joan Noves ven al fuster Salvador Vinyals de Girona 500 quarteres de calç *ad mensuram Gerunde*, al preu de 6 diners de Barcelona *pro qualibet quarteria*.

6. 4 de març de 1444.

Andreu i Bernat Major, assaonadors, i el sastre Joan Susanya, oriünds de Manresa, nomenen com a procurador el blanquer Pere Susanya, també oriünd de Manresa.

(Del protocol del notari Miquel Pere de l'any 1444: Girona 01, llibre 425)

7. 23 d'abril de 1444.

Barthomeu Vives de Barcelona ven una esclava a Margarida ça Riera, monja del monestir de Sant Daniel *extra muros* de Girona, per l'import de 58 lliures i sous 10 de Barcelona («quandam servam et captivam meam vocatam Iulianam, de nacione russorum, etatis vinti quatuor annorum vel indecirca»).

8. 19 de maig de 1444.

Pere de Donç de Girona, llicenciat en lleis, amb els seus fills Joan, Bernat i Catherina, i Pere Respard de Girona, mercer, venen al draper de Girona Nicolau

Devesa, per l'import de 78 lliures i s. 2, la seva part d'un balener denominat *Sant Anthoni*, ancorat al port de Sant Feliu de Guíxols i abans patronejat per un altre fill d'en Pere de Donç, que també es deia Pere i mort poc abans («illas decem sexdenas integras pro indiviso cum omnibus exarciis, corredis, aparatibus et fornimentis quas habemus in illo lembo sive balanerio vocato Sancto Anthonio»).

9. 13 de juny de 1444.

Nicolaua, filla del difunt draper de Girona Francesch Marrà i vídua del mercader de Girona Joan Comelles, nomena com a seu procurador el nebot Narcís Marrà, barber, fill del difunt cirurgià Bernat.

10. 19 de juny de 1444.

El draper de Girona Nicolau Devesa, per compte del draper Miquel Canavelles i del calceter Déu-lo-sal, residents a Perpinyà, protesta una lletra de canvi de Nàpols, rebutjada d'en Ponç Scarrer de Girona. La lletra diu: «Al molt honorable sènyor et de mi molt car pare en Ponç Scarrer sia dada an Girona. Iesús. En Nàpols a XXX d'abril. Molt honorable sènyor e de mi car pare, per aquesta prima de cambi pagareu ala usansa aÀ Miquel Canavelles o aÀ Déulosal o aÀ qui volrà vint e vuyt lliures barchinonenses, son per XXXV ducats, a rehó de XVI sous barchinons per ducat, de que açí son content d'En Iohan Gamell; per que al temps prech vos li façau bon compliment. Deus sia ab tots vostre. [...] fill qui a vos se recomana Martí Iohan Scarrer». La lletra és sotasignada, com a *principals prenedors*, per Guillèn de Biure i Jordi Batlle.

11. 2 d'octubre de 1444.

Guillèn Pomer de Girona nomena un procurador a fi de cobrar l'herència del fill Marturià, *magister ballistarum*, mort a Siracusa, al regne de Sicília.

12. 5 d'octubre de 1444.

El sastre de Girona Bernat Fuster ven un hort per l'import de 150 sous a Pere Terrés, sastre de Girona.

(*Del manual del notari Miquel Pere dels anys 1444 - 1445: Girona 01, llibre 426*)

13. 17 de juny de 1444.

El mercader de Barcelona Francesch Aloart ven una esclava a Narcís Pere de Girona per 58 lliures («quandam servam et captivam meam neofitam vocatam Margaritam de nacione russionum, etatis viginti trium annorum vel indecirca»).

14. 18 de juny de 1444.

El draper Nicolau Devesa de Girona ven draps de llana per l'import de 62 sous i d. 6 a Pere Guillèn Sunyer, convers de Girona.

15. 26 de juny de 1444.

El draper Anthoni Portell de Girona ven un drap de llana per l'import de 15 lliures i s. 15 als argenters Francesch Artau i Joan Alagrí i a l'escrivà Joan Vilà de Girona.

16. 10 de juliol de 1444, al carrer de les Ballesteries.

Barthomeu Casadevall de Besalú, també a nom del carnisser de la mateixa ciutat Estèfan Vidal, sol·licita el blanquer Ramon Boquí de Girona perquè «reciperet et afferri faceret tot lo cuyram quod pro eo et dicto Stephano in carniceria ipsius ville factum extitit».

17. 14 de juliol de 1444.

El jueu de Girona Samuel Salomó expedeix una quitança als jueus losseff Struch ça Barra i Adret Aninay, relativa a tot el que ells deuen per causa d'un impost que el mateix Samuel ha comprat dels rectors dels jueus de Girona.

18. 16 de juliol de 1444.

Pere Pagès i Joan Ramada de Juià venen a Bendit Mosse, jueu de Girona, dues saques *avellanarum bonarum* per 28 sous.

19. 23 de juliol de 1444.

Berenguer ça Riera ven a Jaume Santceloni de Girona un esclau per l'import de 40 lliures («quendam servum et captivum meum nigrum vocatum Georgium, natum ex quadam serva et captiva mea, et est servus idem, etatis undecim annorum vel circa»).

20. 28 de juliol de 1444.

El jueu de Girona Bendit Mosse ven un gipó de fustani a Anthoni Casademunt de Cartellà per l'import de 30 sous, diners que aquest pagarà a la festa de sant Miquel al setembre.

21. 28 de juliol de 1444.

El pedrer de Girona Berenguer Cervià expedeix una quitança a un canonge del monestir de Sant Martí d'Empúries, per 27 lliures, s. 6 i d. 3; diners rebuts «pro laboribus et salario cuiusdam operis cuiusdam portali in dicta ecclesia».

22. 14 d'agost de 1444.

El paraire de Girona Pere Reyall nomena com a seu procurador el seu fill Narcís, també paraire.

23. 14 d'agost de 1444.

Labat del monestir de Santa Maria de Vilabertran encarrega l'argenter Pere Àngel de Girona de completar abans del 15 d'agost del 1445 la realització d'una

creu d'argent del pes de 8 marcs, ja encaminada per l'argenter de Girona Narcís ça Coromina, i promet dar-li 8 lliures per cada marc obrat («alguna creu d'argent de pes de vuit marchs, poch mes o menys, la qual haia los brassos de obra de lima ab armalts coes los avengelistis e que haia d'una part u crucifix de Ihesú Christ et d'altra part la ymage dela verge María ab l'infant al bras e lo pom sia semblant dels canalabres d'argent que lo dit Narcís Coromina feu al dit monastir et que tota la dicta creu sia daurada exceptada la planxa dels costats la qual sia blanca»).

24. 14 d'agost de 1444.

Pere Àngel reconeix que ha rebut 67 lliures i s. 10: és a dir 18 lliures, s. 11 i d. 3 de l'abat del monestir de Vilabertran (que és el que val la part de la creu ja feta per Narcís ça Coromina), i també 48 lliures, s. 18 i d. 9 del mercer Pere ça Coromina, tutor dels hereus del difunt argenter.

25. 26 d'agost de 1444.

Anthoni Florit, hostaler de Girona, pren a lloguer per quatre anys un edifici *in vico vocato Caldereda* de Lluís Cathalà.

26. 27 d'agost de 1444.

Narcís Ximela (per mà del carnisser Narcís Domènech) dóna al forner de Girona Pere Spital 25 sous, com a termini d'un préstec de 12 lliures i s. 10 abans rebut.

27. 27 d'agost de 1444.

El draper Nicolau Devesa de Girona ven draps de llana per l'import de 50 sous a Joan Ferrer de Girona.

28. 6 de setembre de 1444.

La vídua del mercader de Girona Jaume Prohençal nomena com a seu procurador Narcís Vilar de Girona, paraire.

29. 6 de setembre de 1444.

Pere Gilabert, escrivà de Girona, dóna a Bernat Alech l'encàrrec de comprar-li 40 mitgeres de civada *ad mensuram Girunde* «in illis partibus quibus volueritis» i «ad nostrum risicum, periculum et fortunam».

30. 10 de setembre de 1444.

El jueu de Girona Benvenist Samuel presta 56 sous i d. 6 a Berenguer Ferrer fins a la festa de sant Andreu.

31. 14 de setembre de 1444.

L'especier Felip Bosch i el paraire Anthoni Pujol de Girona es declaren satisfets, tot responnent a un acord comercial abans estipulat: que l'Anthoni, «en lo viatge que Déu volent de present farà alas parts de Sicília e en altres parts que volrà amb

lo balaner d'En Melxior o amb altra ffusta marítima o aqueli serà, porterà los draps de llana del dit Ffelip Bosch açí designats: primo dotze draps mesclats, item set maymons, item dos palmellats, item hun blau fosc, item tres verts vintens, item deu verts escurs, item tres verts setzens; los quals draps lo dit Anthoni vendrà com mellor porà..., posant en scrits la soma maior de tot lo procehit net dels dits draps...; e los dits draps... esteran a risch e bona ventura segons nostre Sènyor Déu los salvarà... Lo dit Ffelip Bosch se offer de vendre e axangar tots esmercos que lo dit Anthoni li trametrà e de treballs neguns que y faça non vol satisfacció alguna».

32. 24 de setembre de 1444.

La vídua del mercader de Girona Dalmau dela Ala ven *mercimonias* per l'import de 65 sous a Joan Valentí de Girona, que pagarà a la festa dels sants Pere i Feliu.

33. 24 de setembre de 1444.

Jaume Estèfan, àlies *Matheu*, ven *mercimonias* per l'import de 6 lliures i s. 3 al mercader de Girona Jaume Falcó, que pagarà a terminis.

34. 24 de setembre de 1444.

Pere Spital de Girona, àlies *Riba*, deu a Felip Bosch, especier de Girona, 23 lliures, s. 9 i d. 10 per l'arrendament d'una casa.

35. 24 de setembre de 1444.

El jueu de Girona Benvenist Samuel adquireix el crèdit d'11 lliures i s. 9 que Simó Strader té amb Anthoni Calich de Vilobí d'Onyar.

36. 7 d'octubre de 1444.

El draper de Girona Jaume Geronella ven draps de llana per l'import de 5 lliures i s. 6 a Gaspar Vic, també de Girona.

37. 13 d'octubre de 1444.

Partint d'una sentència de la reina Maria, Jean Bracet de Nice sollicita al corder de Girona Simó Burguès la restitució de 16 saques de cànem, part d'un càrrec de 34 saques sostret en mar *more piratico*.

38. 16 d'octubre de 1444.

El draper de Girona Nicolau Devesa nomena com a seus procuradors Pere Joan Salat i Pere Font de Barcelona, drapers, per cobrar una quantitat de diners *in tabula cambii seu depositorum* de Barcelona.

39. 17 d'octubre de 1444.

El mercader de Girona Lluís dela Ala ven *mercimonias* per l'import de 11 lliures a Bernat Ferrer de Cervià, el qual pagarà a terminis.

40. 17 d'octubre de 1444.

El jueu de Girona Benvenist Samuel presta 96 sous a Pere Serrademont, el qual restituirà els diners una meitat després d'un any i l'altra meitat després de dos anys.

41. 17 d'octubre de 1444.

El draper de Girona Nicolau Devesa paga al *clericus* Bernat de Donç 11 lliures, s. 14 i d. 4, és a dir la quarta part del preu d'un balener que va comprar, denominat *Sant Anthoni* i abans patronejat pel difunt Pere de Donç, germà d'en Bernat.

42. 18 d'octubre de 1444.

El canviador de Girona Joan Rovira presta 25 lliures al teixidor Arnau Falguàs de Girona.

43. 20 d'octubre de 1444.

La monja Margarida ça Riera ven una esclava al botiguer de Girona Joan Camós per l'import de 58 lliures («*quandam servam et captivam meam neofitam nomine Iulianam de nacione russorum etatis XXV annorum vel circa*»).

44. 20 d'octubre de 1444.

Adret Aninay, jueu de Girona, confia per un any el seu fill Leone al jueu Bendit Mosse, «*causa adiscendi officium vestrum sartorie, iuponarie et calsaterie*».

45. 26 d'octubre de 1444.

El flequer Bernat Rocha de Girona, resident a Vic, dona a llogar per sis anys una casa a Girona al flequer Pere Boffill de Girona.

46. 6 de novembre de 1444.

El mercader de Girona Joan Axarrat presta 30 florins d'or d'Aragó a Jacme Ferrer, draper de Castelló d'Empúries.

47. 5 de desembre de 1444.

La vídua de l'argenter Ffrancesch Artau de Girona nomena com a seu procurador l'argenter de Girona Joan Alagó.

48. 10 de desembre de 1444.

El mercader de Girona Pere Prohençal ven un esclau a Ffrancina, muller d'en Bernat Miquel, per l'import de 52 lliures i s. 10 («*quendam servum et captivum... neophitum nigrum de nacione de Mont de Bargas vocatum Martinum etatis tresdecim annorum vel indecirca*»).

49. 7 de gener de 1445.

El draper de Girona Nicolau Devesa consigna al seu germà Ramon 29 lliures, s. 5 i d. 6, diners que Ramon va pagar al mercader de Girona Bernat Vilar a causa de les

despeses «circa obitum» del patró de balener Pere de Donç, «naufregati sive submersi in quodam flumine, veniendo de terra Trapani Panormum».

50. 14 de gener de 1445.

Un escrivà de Girona, Joan Teixidor, ven un sac de llana per l'import de 10 lliures i s.15 al paraire de Girona Joan Dachda.

51. 15 de gener de 1445.

Anthoni Bosch de Tossa de Mar paga 5 sous al jueu de Girona Bendit Mosse per saldar el preu d'una túnica que ell li va vendre.

52. 21 de gener de 1445.

Joan Gil, burgès de Perpinyà, reven per 58 lliures a Francesch Miquel de Girona una esclava que li havia venut el mercader de Barcelona Galceran Cruanya («quandam servam et captivam vocatam Martam de nacione rossorum etatis viginti sex annorum vel circa»).

53. 25 de gener de 1445.

El mercader de Girona Francesch Cornell ven un drap de llana verd per l'import de 7 lliures i s. 12 al ballester de Girona Pere Guillèn Gostar, el qual pagarà després de quatre mesos.

54. 29 de gener de 1445.

El draper de Girona Nicolau Devesa ven quatre peces de *cordellats* per l'import de 32 lliures, s. 4 i d. 8 als calceters de Girona Nicolau Piraut i Joan Nadal.

55. 11 de febrer de 1445.

El flassader de Girona Arnau Forçor ven *duas frassiatas burellas* a Berenguer Vinyes i Joan de Comaliva i queda creditor per l'import de 44 sous.

56. 16 de febrer de 1445.

El sastre de Girona Pere Simón, resident a Perpinyà, nomena com a seu procurador l'escrivà de Girona Pere Lombard.

57. 20 de febrer de 1445.

El draper de Girona Nicolau Devesa ven draps per l'import de 50 lliures, s. 9 i d. 4 a Pere Tolosa de Campdorà.

58. 4 de març de 1445.

El jueu de Girona Bendit Mosse presta per un mes 12 sous i d. 6 a Jaume Cifre de Santa Coloma de Farners.

59. 18 d'abril de 1445.

L'argenter de Girona Narcís Sagalas ven a Jaume Martí de Girona, teixidor de draps de llana, un *viridarium* a la vora del monestir de Santa Clara.

60. 5 de maig de 1445.

El mercader de Girona Pere Anglès paga al canviador de Girona Joan Estèfan 7 lliures i s. 10 per un drap de llana comprat per Andreu Gabriel Anglès.

61. 20 de maig de 1445.

El paraire de Girona Joan Sobrevila dóna en *comanda* 9 lliures al mercader Joan Domènech i al paraire Anthoni Sani de Girona.

62. 20 de maig de 1445.

Estèfan Puig de Vilobí d'Onyar deu 52 sous al jueu Vidal Mosse de Girona, giponer, part del preu de un gipó de fustani.

63. 22 de maig de 1445.

El paraire de Girona Jaume Rovira ven un drap de llana per l'import de 6 lliures, s. 5 i d. 11 al paraire Ponç Vilella de Girona.

64. 31 de maig de 1445.

Joan Camós de Barcelona presta per cinc mesos 20 florins d'Aragó al paraire Joan Carrera de Girona.

65. 21 de juny de 1445.

El blanquer de Girona Pere Preses encarrega el canviador de Barcelona Jaume Casasagia de cobrar dels mercaders de Barcelona Joan i Bernat Barqueres 70 lliures que té de rebre com a conseqüència d'una lletra de canvi lliurada el 5 de juny pel mercader de Perpinyà Pere Cases.

66. 6 de juliol de 1445.

El jueu de Girona Bendit Mosse ven per l'import de 30 sous un gipó *cum manicis de bruneta* a Bernat Toron de Vilablareix, el qual pagarà la Pasqua següent.

67. 8 de juliol de 1455.

El baster de Girona Pere Beltran ven per l'import de 142 lliures i s. 10 un edifici *in platea Albergiarum* al ferrer de Girona Francesch Boffill.

68. 13 de juliol de 1455.

El paraire de Girona Barthomeu Lluçà dóna a llogar per quatre anys al flassader Blai Raset de Girona un edifici *in vico vocato dels Canaders*.

69. 19 de juliol de 1455.

El draper de Girona Nicolau Devesa dóna en *comanda* 62 lliures, s. 18 i d. 6 als calceters Nicolau Piraut i Joan Nadal de Girona.

70. 28 de juliol de 1445.

El jueu de Girona Bendit Mosse presta 39 sous per tres mesos a Pere de Vallmanya de Calonge.

71. 6 d'agost de 1445.

Gabriel ça Casadella de Sant Esteve d'Ullà dóna a llogar per quatre anys un edifici al *vico de Albadineriis* a l'albadiner de Girona Gabriel Serra.

72. 12 d'agost de 1445.

El jueu de Girona Mosse Deyot ven un *gipon vell* per l'import de 7 sous i d. 6 a Pere Canal de Madremanya.

73. 13 d'agost de 1445.

El mercader de Girona Miquel Mercader rep d'Andreu Vidal, escrivà de Girona, vuit draps de llana *setzens de la terra*, de diversos colors i per valor de 58 lliures i s. 5, d'endur-se en *comanda* al regne de Nàpols («in viagio quod, duce Domino, facturum sum de proximo ad dictas partes cum quadam galea cuius est patronus honorabilis Bernardus Joan, domiciliatus in civitate Valencie»).

74. 19 d'agost de 1445.

El mercader de Girona Francesch Cornell ven vuit draps de llana, per un import indeterminat, a l'escrivà Andreu Vidal de Girona.

75. 20 d'agost de 1445.

El jueu de Girona Bendit Mosse ven una túnica per l'import de 33 sous a Vicenç Llorà de Constantins.

76. 26 d'agost de 1445.

«Gaspar de Boxols promet ala honorable madona Caterina mare sua que decí per tot lo mes de noembre prime vinent ell partirà deles parts de Cathalunya e altres parts de sa mar e passerà an Nàpols o en Sicília e in les parts de Nàpols o de Sicília o altres parts ultres marines starà e en les parts de sa, ço en Cathalunya o altres parts de sa mar, no tornarà dins dos anys comensadors en lo dit mes de noembre prop vinent sens express licencia e consentiment dela dita madona Caterina mare sua, dela qual licencia aprega per scriptura auctentica, e entr tant aturant ací fins lo dit mes de noembre no farà ne tractarà ne fer ne tractar farà per alguna via algun mal ni dampnatge en sclaus, esclaves ne en altre bens dela dita madona Caterina... Item la dita madona Caterina promet al dit Gaspar que en les parts de Nàpols ella farà donar

e liurar al dit Gaspar dins un mes après que arribat serà en les parts de Nàpols LXXXV florins d'or d'Aragó o la valor de aquells en la moneda qui's corra en Nàpols... ».

77. 26 d'agost de 1445.

«Caterina uxor honorabilis Ffrancisci de Boxols militis, quia vos Johannes Rouire campsor civis Girunde facturus estis solui et tradi Gaspari de Boxols filio meo in partibus Regni Neapolis octuagintaquinque florenos auri de Aragonia seu illorum valorem, et hoc precibus nostris, promitto vobis eidem Johanni Rovire quod infra quindecim dies postquam lictera cambii propterea michi dirigenda fuerit presentata in civitate Girunde michi sive Jacobo Scolani cirurgico civi Girunde dabo et tradam vobis aut cui volueritis proxime tunc sequentes et venturos dictos octuagintaquinque florenos auri de Aragonia, valentes quadraginta sex lliures, sous XV Barchinone...».

78. 1 de setembre de 1445.

El paraire de Girona Narcís Gili ven una esclava al mercader Narcís Setmanà de Girona per l'import de 60 lliures («quandam servam et captivam meam vocatam Luciam de genere sive natione tartarorum etatis quatuordecim annorum vel circa»).

(Del protocol del notari Nicolau Roca de l'any 1446: Girona 01, llibre 431)

79. 17 d'octubre de 1446.

Gabriel Noble, paraire de Girona, ven un esclau a Gaspar dela Via per l'import de 53 lliures («servum et captivum meum de genere tartarorum balticzatum vocatum iacobum etatis quatuordecim annorum vel indecirca»).

80. Octubre de 1446 – juliol de 1447.

Els funcionaris regis de Girona restitueixen alguns edificis als respectius propietaris, exigint una quantitat de diners pel rescat. Aquests béns estaven a les mans de la *curia* a conseqüència de la confiscació del *call olim judalich de la ciutat de Girona*, ordenada per Alfons V d'Aragó el 9 d'octubre del 1442. Els cristians que posseïen immobles al carrer tenien l'obligació de documentar els seus drets. Entre els altres, paguen un rescat: els mercaders Asbert Benet amb el seu fill Jaume, Jaume Falcó i Dalmau Mercader; els calceters Matheu Samsó, Joan Miró, Pere Moles i Pere Falcó; i els corredors Asbert Falcó i Matheu Rocha. Les quantitats de diners pagades oscil·laven entre 4 i 35 florins d'or d'Aragó. L'edifici confiscat a Rocha limitava amb la casa del jueu Iocoff çà Barra.

(Del manual del notari Nicolau Roca dels anys 1446-1447: Girona 01, llibre 433)

81. 10 de maig de 1446.

El paraire Nicodem Puig de Girona nomena com a seu *factor* el mercader de Zaragoza Martín de Torla («ad emendum meo nomine et pro me... lanam seu alias res, merces et bona ac mercancias» al regne d'Aragó).

82. 13 de maig de 1446.

El calceter de Girona Feliu Juyol deu 14 lliures i s. 10 al metge de Girona Bernat de Lauru, és a dir, la tercera part del preu de tres draps blancs, *paratos sive apparellats*.

83. 18 de maig de 1446.

El mercer Alfons Ferran de Girona confia per quatre anys el seu fill Jaume al giponer de Girona Jaume Bosch «pro adiscendo officium iuponerii».

84. 28 de maig de 1446.

Guillèn Biure de Girona encarrega al mercader Asbert Benet de cobrar diners de Barthomeu Vinyals (sastre), Joan Cortera (assaonador), Joan *el Borgonyó* i dels hereus del botiguer Miquel Vilar, tothom de Girona.

85. 5 de juny de 1446.

El mercer de Girona Ramon Mercader i el seu fill Dalmau, mercader, en una disputa per una *societas mercatanciarum*, nomenen com a àrbitre de la controvèrsia el mercader valencià Gabriel Bellviure.

86. 29 de juny de 1446.

El sastre Bernard Dorriu, borgonyó resident a Girona, nomena com a seu procurador el sastre Guillaume Peyten, oriünd del mateix ducat de Borgonya.

87. 9 de juliol de 1446.

El tintorer Jaume Pujol i el pedrer Joan Guilana, de Girona, donen l'encàrrec als pedrers Bernat Vicenç i Barthomeu Sanç de vendre «quendam magnum lapidem longitudinis X palmorum et latitudinis IIII palmorum et medii», el qual van realitzar a l'església de Sant Feliu, «prope ianuam cori», i del qual «nullum comodum provenit».

88. 17 de juliol de 1446.

El calciner Pere Llorenç de Girona encarrega al seu sogre Guillèn Coll, botiguer de Girona, de rebre de Pere Giralt, botiguer de Barcelona, «illos quatuor pannos lane livjdos sive blaus nomine meo positos in botigia dicti Petri Geraldii» per vendre'ls a Barcelona i als seus entorns.

89. 6 d'agost de 1446.

Un teixidor de llana d'Olot, Joan Boto, nomena com a seu procurador Pere Ricart, capeller de Girona.

90. 11 d'agost de 1446.

Un *magister cimbalarum* de Vic, Joan de Tresuichs, nomena com a seu procurador Pere Ricart, capeller de Girona.

91. 23 d'agost de 1446.

El draper de Girona Nicolau Devesa nomena com a seus procuradors el seu germà Ramon, argenter, i el mercader de Perpinyà Narcís de Donç.

92. 26 d'agost de 1446.

Els rectors de la *universitatis iudeorum* de Girona (Abraham Mosse, Bonastruch Piera, Vidal Boniuhà, Yssach Maymó, Adret Aninay i Ioceff ça Barra) nomenen com a procurador de dita *universitas* el jueu Benvenist Samuel.

93. 11 de setembre de 1446.

«Cum inter Michaellem Vilar apotecarium civem Girunde, filium et heredem universalem venerabilis Iohannis Padres quondam mercatoris castri Calleris Regni Sardinie, ex una parte et Stephanum Elicsendis mercatorem ville Perpiniani ex parte altera essent diverse questiones et controversie pretextu videlicet occasione asserite quantitatis ascenditis ad quantitatem trecentorum triginta ducatorum auri vel inde circa, quam quantitatem dictus Michael Vilar asserit ipsum Stephanum Elicsendis procuratorio nomine eiusdem Michaelis Vilar recepisse in Neapoli de bonis et iuribus dicti Iohannis Padres quondam et ob hanc rem dictum Michaellem Vilar eos velle habere et recuperare de dicto Stephano, dictum Stephanum dictam quantitatem recepisse non negando, sed afirmando eandem quantitatem recepisse vigore cuiusdam asserite sentencie late per consulem maris civitatis Neapolis, cum qua fuit provisum quod si infra duos annos aliquis ostenderet se priorem tempore et iure meliorem, quod ipse Stephanus Elicsendis dictam quantitatem restitueret cum illis empensis que erant, sciente et presente dicto Michaelle Vilar, et ob id dictus Stephanus non teneri ad presens ad dictam quantitatem restituere nec dare quantitatem predictam, tandem, volentes parcere sumptibus etc., compromiserunt super predictis in venerabilem Michaellem Vilar mercatorem et Nicodemum de Podio paratorem Girunde tanquam in arbitros, arbitratores et amicabilem compositores etc., quibus dederunt posse etc., promittentes stare dicte pronunciacioni etc.».

94. 14 de setembre de 1446.

El teixidor de Perpinyà Joan Aybrí ven *mercimonias* per l'import de 54 sous a Narcís Font, per mà del jueu de Girona Adret Aninay.

95. 4 d'octubre de 1446.

La muller del corredor Asbert Falcó, Elienor, paga 50 sous a Ffelix Martorell, com a part del preu de dues càrregues *et ultra* de pastel.

96. 4 d'octubre de 1446.

La vídua del paraire Bernat Rovira de Girona ven un drap de llana blanc per l'import de 6 lliures i s. 9 al paraire Joan Bassó, també de Girona, el qual pagarà després de quatre mesos.

97. 17 d'octubre de 1446.

El pareire Gabriel Noble de Girona ven un esclau a mossèn Gaspar dela Via de Girona per l'import de 53 lliures («quendam servum seu captivum meum de genere tartarorum babcizatum vocatum Jacobum etatis quatuordecim annorum vel circa»).

98. 23 d'octubre de 1446.

Els mercaders Pere Banyils i Joan Andreu, el canviador Joan Estèfan i el carnisser Narcís Domènech, tots de Girona, nomenen com a seu procurador Pere Agustí, mercader de Barcelona.

99. 26 d'octubre de 1446.

El sastre de Girona Joan Barber nomena com a seu procurador Bonanat Perpinyà, mercader de València.

100. 8 de novembre de 1446.

Joan Pagès de Campdorà encarrega el pareire de Girona Pere Ros de rebre una túnica *de dona panni lividi coloris* de Joan Sanç de Barcelona.

101. 24 de novembre de 1446.

El giponer de Girona Jaume Bosch ven un gipó per l'import de 15 sous i d. 6 a Bernat Solà d'Anglès.

102. 2 de desembre de 1446.

El peller Francesch Rocha de Girona ven forment per l'import de 50 sous al jueu de Girona Vidal Bonjudà.

103. 30 de desembre de 1446.

El boter Jeròni Saurí de Girona dóna a llogar per quatre anys al bracer Barthomeu Gibert un edifici *in vico vocato dela Fferraria vey*.

104. 12 de gener de 1447.

Anthoni Mascarós, a punt de marxar cap a Sardenya, nomena com a seva procuradora la muller Eulàlia.

105. 12 de gener de 1447.

Matheu Serra de Banyoles ven bestiar per l'import de 9 lliures i s. 3 al carnisser de Girona Joan Begudà.

106. 6 de febrer de 1446.

El peller Francesch Rocha de Girona ven forment per l'import de 34 sous a Barthomeu Pujol de Girona.

107. 11 de febrer de 1447.

El paraire de Girona Barthomeu Climent ven un drap blanc de llana per l'import de 9 lliures a l'assaonador Pere Déu-lo-vol de Girona, resident a Perpinyà.

108. 23 de febrer de 1447.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven llana per l'import de 17 lliures i s. 5 al paraire Narcís Montaner de Girona.

109. 25 de febrer de 1447.

Margarida, muller d'Anthoni Noguer de Girona, ven un drap de llana blanc *setzen*, segellat *cum bulla girundina*, per l'import de 6 lliures, s. 2 i d. 6 a Guillèn Miquel, teixidor de Girona.

110. 7 de març de 1447.

El botiguer Ffrancesch Rexach de Girona presta una quantitat indeterminada de diners al metge Bernat de Lauru de Girona.

111. 13 de març de 1447.

L'hostaler Miquel Ferrer de Girona deu al pellicer Bernard Ravell de Montpeller 13 lliures i s. 10, «*ratione certe pallacerie quam vos pro vendendo mihi comandastis et quam ego vendidi Johanni Porcilgues pallicerio, olim Girunde*», ara resident a Banyoles.

112. 24 de març de 1447.

El paraire de Girona Barthomeu de Comellis ven a Salvador Gener, sastre de Peratallada, un bosc *in loco vocato Sescorts*.

113. 28 d'abril de 1447.

L'espaser de Girona Nicolau Deulumdé dóna en *comanda* 30 florins d'or d'Aragó al botiguer Ramon Mercader de Girona.

114. 29 d'abril de 1447.

Caterina, muller del colteller Joan Diana de Girona, ven per l'import de 9 florins d'Aragó al cuirer de Girona Anthoni Oliver un edifici *in podiata Sancti Ffelicis*.

115. 29 d'abril de 1447.

El ballester de Girona Joan Puig nomena com a seu procurador el seu germà Bernardí, blanquer.

116. 8 de maig de 1447.

El calceter de Perpinyà Joan Nadal ven dos draps de llana per compte del paraire de Girona Francesch Corbera.

117. 13 de maig de 1447.

El giponer de Girona Pere Moles ven un gipó de fustani per l'import de 33 sous a Jordi Miquel.

118. 20 de maig de 1447.

El paraire de Girona Pere Anthoni Gual nomena com a seus procuradors el paraire Juan Brugada, el ferrer Pere Prim i el teixidor Marturià Prim de Girona («ad emendum, mercandum, smerciandum, baratandum, assanyalandum et solvendum... lanam et lanas et alias quaslibet merces... et transmittendum tam per terram quam per mare quam etiam per aquam dulcem»).

119. 10 de juny de 1447.

El botiguer de Girona Narcís Ferran encarrega Bernardí a Villosa de Barcelona de cobrar una quantitat de diners per compte seu a la *tabula cambii* de Jaume Casasagia de Barcelona.

120. 10 de juny del 1447.

Francí Garau de Madremanya ven una *corrigia pastelli* per l'import de 100 sous a Anthoni Santafe de Girona.

121. 10 de juny de 1447.

El tintorer de Girona Jaume Pujol encarrega l'hostaler Joan Cases de vendre per compte seu «quoscumque captivos et captivas nigros vel albos quarumvis nacionum sint... pro illis precisi seu pecunie quantitibus prout vobis videbitur».

122. 17 de juny de 1447.

Anthoni Noguer de Girona ven un drap de llana blanc per l'import de 6 lliures i s. 1 a Joan Ramada de Julià.

123. 19 de juny de 1447.

Anthoni Noguer de Girona ven un drap de llana blanc per l'import de 6 lliures al teixidor Joan Ridaura de Girona.

124. 27 de juliol de 1447.

Jaume Darques de Barcelona ven una esclava per l'import de 64 lliures i s. 10 a Pere Citiar, notari de Girona («vocata Maria de nacione russionum etatis XVIII annorum vel circa»).

125. 2 d'agost de 1447.

Anthoni Noguer de Girona ven un drap de llana blanc per l'import de 6 lliures i s. 11 al paraire Thomàs Fàbraga de Girona.

126. 3 d'agost de 1447.

Anthoni Jeanferd, sastre de Castelló d'Empúries, nomena com a seu procurador el blanquer de Girona Miquel Perpinyà.

127. 8 d'agost de 1447.

La muller del mercader de Girona Nicolau Frugell encarrega al draper de Girona Miquel Ginesta de cobrar a la *tabula cambii* de Joan Estèfan 60 lliures i s. 10, diners que li deu el tintorer Jaume Pujol de Girona.

128. 12 d'agost de 1447.

Ramon Samsó dóna a llogar per cinc anys al sastre de Girona Barthomeu de Guant un edifici *in vico dicto dels Ciutadans*.

129. 14 d'agost de 1447.

Pere Miró de Girona dóna a la seva mare Elienor una esclava «de nacione rissorum etatis XXXV annorum», amb la facultat de vendre-la al preu de 50 lliures.

130. 27 d'agost de 1447.

El mercader Joan Bosch, resident a Sant Feliu de Guíxols, dóna a llogar al fuster de Girona Joan Thomàs un edifici *in burgo Sancti Ffelicis*.

131. 29 d'agost de 1447.

El tintorer de Girona Bernat Pujol ven un drap de lli per un import indeterminat a Guillem Riera de Besalú.

132. 20 de setembre de 1447.

El paraire de Girona March Dachda nomena com a seu procurador el paraire Berenguer Saurí de Castelló d'Empúries.

133. 20 de setembre de 1447.

El paraire de Girona March Dachda dóna a Berenguer Saurí, paraire de Castelló d'Empúries, «omnes illos pannos lane meos quos habeo ac mihi tenet Michael Joffre apuntator Girunde».

134. 27 de setembre de 1447.

Pere Riba de Girona dóna a llogar per sis anys al botiguer de Girona Felip Bosch una *botigia iuxta murum novum*.

(*Del manual del notari Nicolau Roca dels anys 1447-1448: Girona 01, llibre 434*)

135. 28 de novembre de 1447.

El blanquer Bernardí Puig i el carnisser Anthoni Verger, executors testamentaris del difunt Joan Puig (ballester, i germà d'en Bernardí), venen una esclava per l'import

de 60 lliures a Eleonor, muller d'en Lluís de Vernu («quandam servam et captivam vocatam Martam de nacione russorum etatis quatuordecim annorum vel circa»).

136. 18 de gener de 1448.

El mercader de Girona Joan Marrochs nomena com a seu procurador Pere Torrent de Girona.

137. 27 de gener de 1448.

El barber de Girona Francesch Andreu ven per l'import de 6 florins d'Aragó a Thomàs Mieres un *viridarium prope portale vocatum de Vilanova muri Girunde*, limitant amb un jardí del sastre Narcís Verdaguer de Girona.

138. 3 de febrer de 1448.

El capeller de Girona Pere Ricart cobra una quantitat de diners com a procurador de Beatriu, vídua del blanquer Pere Mor de Girona.

139. 3 de febrer de 1448.

Beatriu, vídua del blanquer Pere Mor de Girona, nomena com a seu procurador el sastre Cebrià Ros de Girona.

140. 27 de febrer de 1448.

L'argenter de Girona Francesch Artau ven per l'import de 80 lliures a l'argenter Narcís Sagalas, també de Girona, un edifici *in vico nuncupato dela Cort*, limitant amb aquell de l'argenter Pere Àngel de Girona.

141. 11 de març de 1448.

Jaume Rocha, *clericus* de Girona, ven forment per l'import de 12 lliures i s. 15 a l'argenter Francesch Artau de Girona.

142. 15 de març de 1448.

Anthoni Verger, carnisser de Girona, nomena com a seu procurador Anthoni Amergater, àlies *Ripoll*, de Peratallada «ad arrendandum et locandum de bonis, domibus, terris et possessionibus» que ell i el seu germà Jaume, escrivà de Girona, tenen a Peratallada.

143. 28 de març de 1448.

El pareire de Girona Sadurní Prohençal ven a Joan Catalan dos trossos de terreny *in plano vocato de Granollers*.

144. 4 d'abril de 1448.

El pareire de Girona Francesch Ximela ven per l'import de 30 lliures una esclava al *clericus* Francesch Bota («quandam servam et captivam meam vocatam Mariam de nacione russorum etatis quadraginta annorum vel circa»).

145. 12 d'abril de 1448.

Acomplint les darreres voluntats del ballester de Girona Joan Puig, la seva vídua Sibilla, el seu germà Bernardí (blanquer) i Anthoni Verger, carnisser de Girona, donen una quantitat de diners a les «puellas indigentes» Gabriela i Caterina. Aquestes noies són nebodes del dit difunt i filles del paraire Daniel Negrell, «olim Girunde», ara resident a Castelló d'Empúries.

146. 22 d'abril de 1448.

El sastre Nicolau Bernard, oriünd de Durbans, al regne de França, es casa amb Elena, abans esclava del cirurgià Bernat Marrochs de Girona (pare del mercader Joan).

147. 10 de juliol de 1448.

Un clericus de Girona, Pere Serra, com a tutor de Gaspar Fortià, fill i hereu del difunt sastre de Girona Bernat, ven per l'import de 142 lliures al sastre Pere Ferran de Girona un edifici *prope curiam regiam*.

(Del manual del notari Nicolau Roca dels anys 1448-1449: Girona 01, llibre 435).

148. 8 de gener de 1448.

El paraire de Girona Lluís Cathalà encarrega al carnisser de Girona Miquel Baurd de vendre un seu *hostal in vico vocato dela Alboreda*.

149. 9 de gener de 1448.

Joan Ros de Peratallada ven al *presbiter* de Girona Jaume Pagès 100 mitgeres de forment *ad mensuram* de Monells, al preu de 4 sous *pro qualibet migeria*.

150. 11 de gener de 1448.

Anthoni iuy, *sacrista* de Sant Joan de Mollet, paga 18 florins d'or d'Aragó a l'argenter de Girona Narcís Sagalas per la realització d'una *creu de coure tota daurad ab Crucifix e María*.

151. 15 de gener de 1448.

Bernat lulià de Girona ven al carnisser Anthoni Verger de Girona dos locals contigus *in carrario novo*.

152. 27 de gener de 1448.

El barber de Girona Francesch Andreu ven a Thomàs Mieres, *in decretis licenciato*, un *viridarium prope portale vocatum de Villanova muri Girunde*.

153. 10 de febrer de 1448.

El draper de Girona Nicolau Devesa ven un drap de llana per un import indeterminat a la vídua d'en Guillem de Bell-lloc.

154. 20 de febrer de 1448.

El traginer de Girona Gaspar Frou expedeix una quitança al blanquer Bernardí Puig i al carnisser Anthoni Verger de Girona, de la paga de 49 sous i d. 3, «ratione portandi duas servas sive sclavas, unum carratellum et unum barrill plena de sucre et unum costale lini ac alias merces usque in presentem civitatem Girunde».

155. 26 de febrer de 1448.

Gabriel Fuyà, escrivà de Girona, ven *mercimonias* per l'import de 90 sous al giponer de Girona Joan Montpeller.

156. 26 de febrer de 1448.

El draper Joan Cerdà de Girona ven un drap de llana *de bruneta* per l'import de 3 lliures, s. 18 i d. 9 al blanquer Bernardí Puig i al carnisser Anthoni Verger de Girona.

157. 1 de març de 1448.

El pareire Joan, de Palau, ven a Joan Plana, teixidor de draps de lli de Girona, un edifici *in vico vocato de Santa Clara*.

158. 11 de març de 1448.

El *presbiter* Jaume Rocha de Girona ven forment per l'import de 12 lliures i s. 15 a l'argenter Francesch Artau de Girona.

159. 3 d'abril de 1448.

Joan Martí, de catorze anys i fill d'un pareire de Castelló d'Empúries, es col·loca per tres anys i mig amb el pareire Guillèn Prohençal de Girona, «*causa addiscendi officium baxiandi pannos lane*».

160. 11 d'abril de 1448.

El draper de Girona Miquel Ginesta ven un drap de llana per un import indeterminat a Anthoni Rovira de Sant Cristòfol de çes Planes.

161. 7 de maig de 1448.

Pere Goterris de València ven a Francesch Samsó de Girona una esclava per l'import de 50 lliures («*quandam servam et captivam meam vocatam Beatricem de nassione russionum etatis undecim annorum vel indecirca*»).

162. 12 de maig de 1448.

Intuitu pietatis, el metge de Girona Guillèn Muntanya concedeix la llibertat a la seva esclava Antònia, de disset anys.

163. 15 de maig de 1448.

Un escrivà de Girona, Gabriel Fuyà, encarrega a un pareire de Banyoles, Rafael Pellicer, de comprar «*in partibus Regni Aragone vel alibi ubi malueritis lanas, res et*

merces quascumque easque mictendo, portando et transmictendo per mare, terram et aguam dulcem».

164. 15 de maig de 1448.

El paraire de Girona Jordi Ferrer encarrega al paraire Pere Ros, també de Girona, de comprar llana al regne d'Aragó.

165. 20 de maig de 1448.

El botiguer de Girona Miquel Bosch ven *jocalia* per un import indeterminat a Antoni Frígola de Besalú.

166. 22 de maig de 1448.

El pedrer de Girona Joan Mayol encarrega a l'albadiner Gabriel Serra de Girona de cobrar a nom seu els diners que li deu Vesià Aymeric, mercader de València.

167. 22 de maig de 1448.

Intuitu pietatis, Bernardina, muller del metge de Girona Guillèn Muntanya, concedeix la llibertat a una seva esclava de cinquanta anys de nom Caterina («neofitam de nassione de barbarussis»).

168. 22 de maig de 1448.

Joceff ça Barra, jueu de Girona, presta 114 sous i d. 8 a Estèfan Sales de Marzà.

169. 24 de maig de 1448.

El mercer de Girona Pere Torroella ven *unum mathalasium de fustani* per l'import de 42 sous a Francí Planes de Santa Coloma de Farners.

170. 4 de juny de 1448.

«Ludovicus de Marata, domicellus Barchinone domiciliatus, cognosco vobis Nicolao de Lubiano botiguerio, civi Girunde, presenti quod existentibus vobis in madio proxime devoluto in villa de Peanas Regni Ffrancie solvistis et satisfacestis mihi realiter pro Dalmacio Petri ville Perpiniani centumquingenta novem mutonos auri Ffrancie in quibus dictus Dalmacius Petri mihi tenebatur racione cambii per me sibi traditi in dicta villa Perpiniani per medium tabule depositorum ipsius ville cum lictera cambii, quam vobis restitui et tradidi».

171. 7 de juny de 1448.

El blanquer Bernardí Puig i el carnisser Anthoni Verger de Girona paguen 9 lliures a Jaume Pujol, tintorer de Girona, «racione quarundam tinyadures pannorum lane».

172. 13 de juny de 1448.

El jueu de Girona Adret Aninay presta 28 sous fins a la festa dels sants Pere i Feliu a Joan Guixeres, teixidor de draps de lli de Fornells de la Selva.

173. 9 de juliol de 1448.

Pere March, mercer de Girona, ven una túnica de lli i un parell de *puynets* a Joan Ribot de Sant Sadurní de l'Heura.

174. 3 d'agost de 1448.

El mercader de Girona Thomàs Ferrer ven una esclava a Francesch Beuda per l'import de 55 lliures («*vocatam Aldonsam de nascione russionum etatis decemseptem annorum vel circa*»).

175. 8 d'agost de 1448.

L'albadiner de Girona Francesch Sot dóna 7 florins d'or d'Aragó en *comanda ac plano deposito* al tapiner Pere Thora, oriünd de Tonyà.

176. 10 d'agost de 1448.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven un cobrellit per l'import de 44 sous a Pere Giner de Pujals dels Pagesos.

177. 14 d'agost de 1448.

El sastre de Girona Gabriel Viader rep del *dominus* Francesch Castelló *sex cannas panni gris et duas cannas et tres palmos panni viridi*, per fer-ne túniques.

178. 6 de setembre de 1448.

La vídua del metge Jaume Andreu de Girona deu 6 lliures al botiguer de Girona Guillèn Coll, «*ratione medicinarum et diversarum rerum de vestro operatorio per dictum virum meum dum vivebat emptarum*».

179. 7 de setembre de 1448.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven un sac de llana per l'import de 75 sous al capeller Lluís Ferrer de Monells.

180. 19 de setembre de 1448.

Joan Claran de Sant Gregori ven pastel per l'import de 33 sous a Dalmau Mercader, mercader de Girona.

181. 23 de setembre de 1448.

Graciana, jueva de Girona, presta per un mes 26 sous al giponer Jean de Coremarí, oriünd del regne de França.

182. 10 d'octubre de 1448.

El blanquer de Girona Andreu Boquí expedeix a Pere Déu-lo-vo!, assaonador resident a Perpinyà, una quitança de la paga pel cuiram que li ha venut.

183. 29 d'octubre de 1448.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven un drap de llana *coloris vermilionis et lividi* per un import indeterminat a Joan Figuera d'Anglès.

184. 30 d'octubre de 1448.

Per compte de Joan Ramada de Juià, Gabriel Fullà, escrivà de Girona, paga 12 lliures al tintorer de Girona (...) Lleopard, preu de un drap de llana *coloris de sanguinea*.

185. 7 de novembre de 1448.

El barber Estèfan Vitriar de Girona ven al paraire de Girona Joan Andreu un edifici *ante ianuas* de l'església de Mercadal.

186. 25 de novembre de 1448.

Bonanat Bernich, patró de barca de Lloret de Mar, nomena com a seu procurador el blanquer Andreu Boquí de Girona.

187. 2 de desembre de 1448.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven llana *sardescha* a Lluís Ferrer, capeller de Monells, per l'import de 61 sous.

188. 16 de gener del 1449.

L'escrivà de Girona Gabriel Fullà ven un drap de llana vermell *bulle de Bisulduno* per l'import de 8 lliures i s. 10 al sastre Pasqual dela Mel de Girona.

(*Del manual del notari Nicolau Roca dels anys 1449-1451: Girona 01, llibre 437*)

189. 17 de novembre de 1449.

El notari de Girona Jaume Feliu Calvó envia al donzell Romeu de Rochafort «*Mariam servam et captivam meam de nacione russorum etatis viginti annorum vel circa ad morandum vobiscum pro nutrice et lactando quandam filiam vestram*».

190. 18 de novembre de 1449.

Ioceff ça Barra, jueu de Girona, presta 33 sous a Joan Serra de Juià fins al febrer següent.

191. 22 de novembre de 1449.

Pere Torrent de Girona promet de donar a Miquel Coma de Palau vint mitgeres de forment, «*hinc ad festum Pentecostes*».

192. 9 de gener de 1450.

El fuster de Girona Pere Cipres ven un quintar i mig *canapis limpii sive pentinat* per l'import de 97 sous i d. 6 al corder Narcís Cornudell de Monells.

193. 20 de gener de 1450.

Anthoni Noguer de Girona ven dos draps de llana *de mesclats* de Girona per l'import de 16 lliures a Struch Abram, jueu de Girona fill d'Abraham Mosse de Portal.

194. 3 de febrer de 1450.

Anthoni Ferran de Maçanet ven *certam quantitatem fustis* per un import indeterminat al fuster de Girona Anthoni Nató.

195. 7 de febrer de 1450.

In remissione peccaminum, l'assaonador de Girona Francesch Vilaret concedeix la llibertat al seu esclau Anthoni («neophitum de nascione de Barno in etate viginti duorum annorum»).

196. 23 de març de 1450.

La vídua del pare de Girona Narcís Ginesta ven per l'import de 40 lliures a Sibilla, muller d'en Narcís Miquel, un esclau negre de trenta-quatre anys de nom Anthoni, «de nascione de Mont de Barcs».

197. 26 de març de 1450.

Joan Miró de Girona ven *mercimonias* per un import indeterminat a Barthomeu Pujada de Fornells de la Selva.

198. 1 d'abril de 1450.

Anthoni Noguer de Girona ven un drap de llana blanc de Banyoles per l'import de 115 sous a Joan Vilà *de plano Girunde*.

199. 9 d'abril de 1450.

Pere Guillem ça Fàbrega, mercader de Barcelona, rep dels jueus de Girona Yssach Maimó i Abram Vinas «duos iudeos servos et captivos» de propietat del seu pare, «vobis comendatos, scilicet Abraham etatis quadraginta annorum vel inde circa et Salamonem etatis sexaginta annorum vel circa de genere barbarorum».

200. 23 d'abril de 1450.

Pere Domènech, àlies *Dalmau*, de Girona ven *merces* del seu taller (*operatorio seu botigia*) a Pere de Sant Martí de Girona.

201. 23 d'abril de 1450.

El jueu de Girona Joceff ça Barra presta 40 sous fins a la festa dels sants Pere i Feliu a Pere Vilella, sastre d'Aiguaviva.

202. 11 de maig de 1450.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven un sac de llana per l'import de 95 sous a Pere Pellicer de Figueres.

203. 21 de maig de 1450.

Pere Pau Roig de Girona ven a l'encant un esclau de vint-i-dos anys, de nom Andreu i «de nassione de barbarussis».

204. 16 de juny de 1450.

L'escrivà de Girona Gabriel Fuyà ven ferro per l'import de 96 sous a Berenguer Conesa, mercader de Torroella de Montgrí.

205. 25 de juny de 1450.

El mercader de Girona Nicolau Frugell paga 30 sous al sastre Francesch Llorenç de Girona per la seva feina.

206. 7 de juliol de 1450.

Pere Amill, fill d'en Jordi, sastre de Perpinyà, es col·loca per dos anys i mig amb el giponer de Girona Jaume Bosch, «causa addiscendi officium vestrum giponerie».

207. 13 de juliol de 1450.

Joan Bonet de Girona ven un drap de llana blanc per l'import de 10 florins d'or d'Aragó al giponer Joan Bruscia de Girona.

208. 22 de juliol de 1450.

El ferrador Narcís Guilana de Girona dóna a llogar al pedrer Barthomeu Coltellier de Girona un edifici *prope hostale vocatum de l'Àngel*.

209. 28 de juliol de 1450.

El pareire Bernat Serra de Girona ven dos draps de llana *de mesclats* per l'import de 14 lliures al jueu de Girona Vidal Struch.

210. 5 d'agost de 1450.

El draper de Girona Ramon Falcó ven tres túniques per l'import de 38 sous i d. 6 a Pere Torrent de Sant Miquel de Avinyó.

211. 19 d'agost de 1450.

Miquel Llapart de Juià encarrega al boter de Girona Bernat Vidal de cobrar del carnisser de Girona Barthomeu Castelló 22 sous, preu d'una vedella que li ha venut.

212. 26 d'agost de 1450.

Berenguer Pla dóna a llogar per dos anys al sastre de Girona Joan Sunyer un edifici *prope plateam de les Albargaries*.

213. 7 de setembre de 1450.

Pere Locata de Cervià de Ter ven 60 mitgeres de forment per un import indeterminat a Neofrid Serra, mercader de Girona.

214. 15 de setembre de 1450.

El pareire de Girona Narcís Eres ven mig quintar de llana per l'import de 40 sous a Lluís Çabater, assaonador de Girona.

215. 18 de setembre de 1450.

El pareire de Girona Narcís Eres ven tres quintars i mig i nou lliures de llana blanca per l'import de 14 lliures, s. 19 i d. 6 al pareire de Girona Germà Exerat.

216. 23 de setembre de 1450.

La vídua d'en Francesch Miquel Moret confia per quatre anys el seu fill de dotze anys Francesch a un teixidor de draps de lli de Girona, Joan Palomar, «pro addicendo officium vestrum textorie».

217. 8 d'octubre de 1450.

Un albadiner de Girona, Barthomeu Sot, nomena com a seu procurador el mercader Jaume Martí de Girona.

218. 8 d'octubre de 1450.

El brodador de Girona Bernat Martí rep 10 florins d'or d'Aragó de Francesch Salvanya d'Aiguaviva «ratione unius pali per me vobis facti ad opus altaris ecclesie de Saligia».

219. 10 d'octubre de 1450.

Gregori de Seus, «de Senyet» al regne de França, es col·loca per dos anys amb en Joan Pilot, abaixador de Girona, «ratione addicendi artem vestram baxiatorie».

220. 12 d'octubre de 1450.

El jueu Issach Abemar de Girona i la seva filla Dulça, muller d'en Samuel Leví, jueu de Santa Coloma de Queralt, nomenen com a seu procurador el jueu Vidal Struch de Girona.

221. 13 d'octubre de 1450.

El mercader de Girona Jaume Falcó encarrega a Joan Blanch de Celrà de comprar avellanes pel seu compte, però no més de trenta sacs.

222. 14 d'octubre de 1450.

El draper de Girona Ramon Falcó ven quatre draps de llana *de la terra* per l'import de 29 lliures i s. 10 al patró de barca Bonanat Bernich de Lloret de Mar.

223. 15 d'octubre de 1450.

Joan Palau de Salt paga a la vídua del mercader de Girona Asbert Falcó 6 lliures, s. 17 i d. 3 que devia al seu difunt marit.

224. 20 d'octubre de 1450.

La vídua del mercader de Girona Asbert Falcó ven un drap de llana *de brunecta* i dos *scurs* per l'import de 21 lliures i s. 10 a Guillem Folgos de Cervià de Ter.

225. 29 d'octubre de 1450.

La vídua del ferrer de Girona Berenguer Bassa dóna al paraire Francesch Corbera de Girona un edifici *in burgo Sancti Petri, prope portale vocatum d-en Navet*.

226. 6 de novembre de 1450.

Pere Torrent de Sant Martí Vell ven vuit mitgeres de forment per l'import de 48 sous al carnisser Anthoni Verger de Girona.

227. 7 de novembre de 1450.

El blanquer de Girona Andreu Boquí ven quatre dotzenes de pells i vuit pells de porcs blancs per l'import de 13 lliures, s. 8 i d. 8 a Bernat Rafael de Besalú .

228. 19 de novembre de 1450.

El carnisser de Girona Anthoni Verger ven dotze mitgeres de forment per l'import de 72 sous a Joan Noves de Sant Martí Vell.

229. 15 de desembre de 1450.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven tres «cannas» de drap *de burell* per l'import de 32 sous a Andreu Bonet.

230. 19 de desembre de 1450.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven *mercimonias* per l'import de 31 sous i d. 2 a Joan Déu-lo-féu.

231. 29 de desembre de 1450.

El mercader de Girona Jaume Falcó ven ferro per l'import de 60 sous a Guillem Costa de Crespià.

232. 5 de gener de 1451.

Francesch Rocha de Girona ven un drap *palmella* per l'import de 7 lliures i s. 15 al carnisser Barthomeu Castelló de Girona.

233. 7 de gener de 1451.

Francesch Rocha de Girona ven la meitat d'un drap *lividi coloris* per l'import de 70 sous al calceter Fèlix Juliol de Girona.

234. 12 de gener de 1451.

Bernat Puig de Girona dóna a llogar per un any a l'abaixador de Girona Joan Pilot un edifici *in vico vocato dela Merceria*.

235. 12 de gener de 1451.

El canviador de Girona Jaume Rovira ven trenta mitgeres de mestall per l'import de 9 lliures a Pere Ricard.

(Del manual del notari Nicolau Roca dels anys 1451-1452: Girona 01, llibre 438)

236. 4 de febrer de 1451

El paraire de Girona Joan Deulomde ven al canonge Pere Raset una esclava per l'import de 30 lliures («vocatam Luciam de nacione de barbarussis etatis octo annorum vel inde circa»).

237. 12 de febrer de 1451.

La vídua del metge Bernat Garau de Girona nomena com a seu procurador Llorenç Stany, sastre de Girona.

238. 13 de febrer de 1451.

El draper de Girona Ramon Falcó ven una túnica *de mesclats* per l'import de 33 sous a Anthoni Roig de Quart.

239. 16 de febrer de 1451.

Un oller de Castelló d'Empúries, Anthoni Castelló, ven per l'import de 19 lliures i s. 10 al calceter de Girona Pere Llorenç «quandam servam et captivam vocatam Johannam de nacione de barbarussis etatis quadraginta sex annorum vel indecirca».

240. 16 de febrer de 1451.

El *miles* Berenguer de Pontós encarrega al pedrer de Girona Bernat Vicenç «ad emendum nomine meo quandam servam que fuit Johannis Antigoni quondam pictoris Girunde de nacione russorum illo precio quo vobis placuerit».

241. 23 de febrer de 1451.

El botiguer de Girona Miquel Bosch ven unes túniques per un import indeterminat a la vídua d'en Guillelm Ricart.

242. 23 de febrer de 1451.

El calceter de Girona Matheu Samsó dona en *comanda* 12 florins i mig d'Aragó al giponer Jean de Coremari, oriünd de Llemotges.

243. 24 de febrer de 1451.

El draper de Girona Ramon Falcó ven ferro per l'import de 30 sous al colteller de Girona Joan *el Borgonyó*.

244. 26 de febrer de 1451.

El canviador de Girona Joan Rovira ven sis mitgeres i una quartera de mestall per l'import de 52 sous a Jordi Fort i Bernat Carbonell.

245. 2 de març de 1451.

Pere Gilabert, Pere Domènech i Bernat Vicenç de Girona venen a la muller del *miles* Berenguer de Pontós per l'import de 55 lliures una esclava «de nacione tartarorum», de nom Martina i de vint-i-vuit anys.

246. 6 de març de 1451.

El pareire de Girona Bernat Olvis ven dos draps de llana *setzens de Girona* per l'import de 11 lliures a Pere Torrent de Girona, resident a Vilablareix.

247. 10 de març de 1451.

Un hostaler de Girona, Monserrat Martí, ven un mul gris de set anys per l'import de 30 florins d'Aragó al seu gendre Bernat Martí, brodador de Girona.

248. 16 de març de 1451.

Andreu Boquí, blanquer de Girona, com a part del pagament per 26 dotzenes de pells, transfereix al mercader de Girona Dalmau Mercader les 16 lliures, s. 6 i d. 4 que li deu el sastre de Girona Francesch Torrent «*ratione coriaminum quod a me emit*».

249. 17 de març de 1451.

El jueu de Girona Struch Abram presta 40 florins d'Aragó a Pere Martí, pareire de Camprodon, «*super pannis de brunecta per dictum Petrum Martinum dicto iudeo impignoratis*».

250. 23 de març de 1451.

Dulça, vídua del mercader convers de Girona Nassim Ferrer, ven *mercimonias* per l'import d'11 florins d'Aragó a Pere Macha de Sant Andreu Salou.

251. 29 de març de 1451.

El mercader de Tortosa Guillelm ça Era transfereix al mercader de Girona Francesch Banyils els dos draps *de bagujnat* que té provinents de Martí Reus, pareire de Girona, per llana que li ha venut, i els dos draps de llana blanca que té de part d'en Bernat Arnau, pareire de Girona, per dos sacs de llana que li ha venut.

252. 1 d'abril de 1451.

El *clericus* de Girona Jaume Rocha ven forment per l'import de 24 sous i d. 4 a Joan Ponç, fuster de Girona.

253. 1 d'abril de 1451.

El mercader de Girona Ramon Falcó ven dues «cannas» i mitja *de brunecta*, al preu de 16 sous i d. 6 la «canna», a Francesch Busquets de Fornells de la Selva.

254. 3 d'abril de 1451.

El canviador de Girona Joan Rovira ven 6 mitgeres de forment per l'import de 63 sous a Barthomeu Ferrer de Campllong i Miquel Vilar de Riudellots de la Selva.

255. 10 d'abril de 1451.

L'argenter de Girona Narcís Strader ven un bou de set anys per l'import de 10 florins d'or d'Aragó a Joan Pou de Fornells de la Selva.

256. 12 d'abril de 1451.

Jaume Benet, fill del mercader convers Asbert, dóna en *comanda* 92 sous a Jean de Coremari, oriünd de Llemotges.

257. 12 d'abril de 1451.

Jean de Coremari, oriünd de Llemotges, presta per sis mesos una esclava de vint anys «de nacione russorum» al calceter de Girona Pere Falcó, «causa servendi vobis in omnibus licitis et honestis».

258. 13 d'abril de 1451.

El notari de Corcià Nicolau Aymerich dóna a llogar per quatre anys a Ramon Boix, botiguer de Girona, un edifici *in vico de les Ballesteries*.

259. 15 d'abril de 1451.

El pedrer de Girona Bernat Vicenç ven dotze mitgeres de mestall per l'import de 84 sous a Martí Castell, Guillem Manya i Anthoni Riba de Santa Coloma de Farners.

260. 17 d'abril de 1451.

Un fuster de Girona, Francesh Gilabert, fill del difunt sastre Barthomeu, nomena com a seu procurador l'escrivà de Girona Anthoni Arnau.

261. 24 d'abril de 1451.

L'escrivà de Girona Francesch Guilana ven *mercimonias* per l'import de 33 sous a Bernat Cilrà de Bordils.

262. 1 de maig de 1451.

Margarida Figuera ven un drap de llana blanc per l'import de 103 sous al paraire de Girona Joan Florentí.

263. 1 de maig de 1451.

El canviador de Girona Joan Rovira ven sis mitgeres de forment per l'import de 63 sous a Francesch Busquets de Fornells de la Selva i Pere Busquets de Riudellots de la Selva.

264. 3 de maig de 1451.

Joan Madrenchs, patró de Barcelona, dóna a la seva germana Narcisa, muller del mercader de Girona Nicolau Soler, una esclava «de nascione de xerguesos», de nom Agnès i de divuit anys.

265. 5 de maig de 1451.

Un assaonador de Girona, Guerau Casabò, encarrega a Anthoni Vicenç de cobrar una quantitat de diners que li deu Pere Gros, sabater de Girona resident a Navata.

266. 5 de maig de 1451.

El botiguer Guillèn Coll de Girona dóna en *comanda* 55 sous al teixidor de draps de lli Monserrat Robert de Girona.

267. 14 de maig de 1451.

La muller d'en Narcís Miquel de Girona ven per l'import de 40 lliures al tintorer Jaume Pujol de Girona un esclau «de nacione de Mont de Barques» de nom Anthoni i de trenta anys.

268. 18 de maig de 1451.

El draper de Girona Ramon Falcó ven *mercancias* per l'import de 40 sous a Pere Reig de Bordils.

269. 27 de maig de 1451.

L'argenter Pere Àngel de Girona ven una caixa d'argent per l'import de 90 sous a Pere Puig de Pedrinyà.

270. 31 de maig de 1451.

El pareire de Girona Joan Andreu ven per l'import de 15 lliures a Nicolau Coromina, escrivà de Girona, una casa *ante ecclesiam Mercatalli*.

271. 8 de juny de 1451.

El pareire de Girona Pere Casanoves ven forment *in pane cogto*, per un import indeterminat, als Frares Menors de la ciutat.

272. 12 de juny de 1451.

El draper de Girona Nicolau Devesa transfereix a la seva mare els 22 sous i d. 6 que li deu Guillèn Sunyer de Girona, «ratione panni lane de mea botigia per ipsum empti».

273. 18 de juny de 1451.

La vídua d'en Pere Escala de Girona dóna a llogar per sis anys al mercader de Girona Jaume Aymerich i al seu fill Berenguer, pareire, un edifici *in vico vocato dels Ciutadans*, al preu d'11 lliures per cada any.

274. 20 de juny de 1451.

El giponer Jean de Coremari, oriünd de Llemotges, restitueix al mercader de Girona Jaume Benet els 5 florins d'Aragó que havia rebut *in pura comanda*.

275. 27 de juny de 1451.

Guillem Marts d'Olot encarrega a Pere Domènech, oller de Girona, de cobrar una quantitat de diners que li deu Joan Candell de Cervià.

276. 28 de juny de 1451.

El convent dels Predicadors de Girona presta 44 sous a Bernat Cases, blanquer de Girona.

277. 17 de juliol de 1451.

El pareire de Girona Bernat Olvis ven un drap de llana *blau scur setzen de Girona* per l'import de 6 lliures i s. 13 al mercader Miquel Arnau de Girona.

278. 21 de juliol de 1451.

Francesch Guerau de Madremanya ven dues càrregues de pastel *engranit* per l'import de 8 lliures i s. 10 a Bernat Lleopard, pareire de Girona.

279. 22 de juliol de 1451.

La vídua del sastre de Girona Domènech Castell rep de Joan de Vilanova de Bescanó 52 sous que aquest li devia «*ratione sotularium per me emptorum*».

280. 31 de juliol de 1453.

La vídua de l'anaper de Girona Francesch Puig dóna a llogar per set anys a Joan Oliver, sabater de Girona, un edifici *in vico seu platea dela Galera, ante plateam grani*.

281. 4 d'agost de 1451.

El tintorer de Girona Bernat Pujol ven un drap de llana per l'import de 44 sous a Joan Guillem Casanovas de Pineda de Mar.

282. 7 d'agost de 1451.

Andreu Boquí, blanquer de Girona, ven pellam de Còrdova per l'import de 8 lliures i s. 2 a Bernat Rafael de Besalú.

283. 12 d'agost de 1451.

Francesch Logaya de Quart es compromet per l'import de 51 sous amb el sastre Cebrià Ros de Girona, «*ratione dite plane quam vobis sponte facio pro venerabili Gaspari de Vineolis*» de Girona.

284. 12 d'agost de 1451.

Joan Robau, pareire de Sant Joan de Mollet, declara a deure una quantitat de diners indeterminada al blanquer de Girona Narcís Ferrer.

285. 28 d'agost de 1451.

El *presbiter* Guillem Miquel de Castelló d'Empúries ven a Narcís Miquel de Girona per l'import de 49 lliures «*quandam servam et captivam meam vocatam Annam de nascione xarguesiorum etatis decem octo annorum vel inde circa*».

286. 7 de setembre de 1451.

Els tutors dels hereus de Joan Antigó de Girona venen per l'import de 54 lliures al mercader de Barcelona Valentí Gibert una esclava «que fuit d.en Johannis Antigoni vocatam Mariam de nacione tartarorum etatis XXX annorum vel circa».

287. 14 de setembre de 1451.

Guillèn Coll i Anthoni Costa de Girona donen a llogar per un any al ferrer Gabriel çà Pera de Girona un edifici *in vico de les Ballesteries*, per 7 florins d'Aragó.

288. 24 de setembre de 1451.

Frere Pere Lluch i Anthoni Boquí de Girona prometen al canviador de Girona Joan Rovira que, si el *venerabilis vir* Joan Margarit de Girona rep 10 ducats de Cambra apostòlica a Roma del mercader Niccolò Allegretti «vigore cuiusdam lictere crediti per vos dictum Johannem Rovira campsozem Girunde», ells li pagaran «valorem dictorum decem ducatorum iuxta morem licterarum cambi».

289. 1 d'octubre de 1451.

Joan Benet de Girona dóna en *comanda* 7 lliures i s. 10 a Joan Bruscia, giponer de Girona.

290. 4 d'octubre de 1451.

El fuster de Girona Francesch Martí ven un drap de llana *lividi scuri dela terra* per l'import de 7 lliures i s. 6 a Matheu Serra de Vidreres.

291. 5 d'octubre de 1451.

Estèfan Porcilgues, assaonador de Girona, dóna a llogar per quatre anys a Estèfan Gibert, paraire de Girona, un edifici *in plano dels Frars Menors*, al preu de 36 sous per cada any.

292. 11 d'octubre de 1451.

Pere Reig, paraire de Castelló d'Empúries, nomena com a seu procurador Pere Frou, candeler de Girona.

293. 4 de novembre de 1451.

La vídua del paraire de Girona Jaume Cap ven un drap de llana per l'import de 45 sous a Francesch Gaspar Teixidor de Girona.

294. 22 de novembre de 1451.

El mercader de Girona Bernat Vilarnau nomena com a seus procuradors Joan i Bernat Barqueres, mercaders de Barcelona.

295. 22 de novembre de 1451.

El mercader de Girona Ramon Falcó ven una *flassiata alba listada* per l'import de 37 sous i d. 6 a Pasqual Portell de Montpalau.

296. 27 de novembre de 1451.

El pedrer Pere Rovira de Girona dóna a llogar per tres anys al pedrer de Girona Pere Casadevall *quandam petriariam meam extra muros Girunde*.

297. 27 de novembre de 1451.

El draper de Girona Joan Cerdà ven un drap de llana per un import indeterminat a Joanna, vídua d'en Ramon Samsó de Girona.

298. 30 de novembre de 1451.

El peller de Girona Joan Miró ven una túnica de fustani per l'import de 25 sous a Dalmau Vidal de Cervià.

299. 1 de desembre de 1451.

El mercader de Girona Ramon Falcó ven un drap de llana *blau scur* per l'import de 7 lliures i s. 15 a Joan Pou *de Vicariis*.

300. 10 de desembre de 1451.

Pere Bordils, convers de Girona, ven per l'import de 30 lliures a Joan Ferrer de Palamós un edifici *in carrario novo*.

301. 14 de desembre de 1451.

Francesch Samsó de Girona dóna a llogar per quatre anys al mercader de Girona Miquel Arnau un edifici *in plano Fratrum Minorum*.

302. 15 de desembre de 1451.

Gabriel Capmany, escrivà de Girona, ven safrà per l'import de 31 lliures i s. 4 a Struch Abram, jueu de Girona.

303. 17 de desembre de 1451.

El calceter de Girona Matheu Samsó dóna en *comanda* 35 sous a Anthoni Noguer de Salitja.

304. 18 de desembre de 1451.

Joan Serinyà de Vilanna deu a Francesch Rocha de Girona 33 sous «*ratione unius mathalasii et unius traverserii*».

305. 23 de desembre de 1451.

El mercader de Girona Jaume Bosch ven un drap *lividi scuri dela terra* per l'import de 100 sous al giponer Joan Bruscia de Girona.

306. 23 de desembre de 1451.

El carnisser de Girona Pere Valls dóna en *comanda* 55 sous a Pere Torrent de Sant Martí Vell.

307. 23 de desembre de 1451.

El mercader de Girona Bernat Vilarnau ven un drap de llana per l'import de 8 lliures, s. 11 i d. 5 a Anthoni Vives de Montfullà.

308. 29 de desembre de 1451.

El paraire de Girona Jaoan Ferrer ven *mercimonias* per l'import de 41 sous a Pasqual dela Mel, sastre de Girona.

309. 3 de gener de 1452.

Benvenist Samuel, jueu de Girona, presta 60 sous per dos mesos a Miquel Perpinyà d'Olives.

310. 8 de gener de 1452.

Un hostaler de Girona, Ramon Serra, dóna en *comanda* 11 lliures a Jean Haxer de «Sancta María de Lauria» al regne de França.

(Del manual del notari Nicolau Roca de l'any 1451: Girona 01, llibre 439)

311. 22 de maig de 1451.

Pere Miró de Girona nomena com a seu procurador el mercader Francesch Vidal de Girona, resident a Barcelona.

312. 9 de juliol de 1451.

El ferrador de Girona Thomàs Serra encarrega a Miquel Ferrer de Barcelona, «scriba galee honorabilis Anthonii Vilatorta», de cobrar de Joan Cava-roques, mariner de Barcelona, 29 lliures i s. 12, diners que aquest tenia en *pura comanda*, com demostra l'acta notarial redactada a Perpinyà el 24 de gener de 1449.

313. 5 d'agost de 1451.

Bernat Julià de Bordils rep d'Anthoni Figueres, *presbiter* de Girona, el pagament del pastel que havia venut al mercader de Barcelona Sebastià Ponç, al preu de 98 sous per càrrega.

314. 18 d'agost de 1451.

Un esparter de Girona, Miquel Gilabert, nomena com a seu procurador Anthoni Negre de València.

315. 1 de setembre de 1451.

Pere Gilabert de Girona valida la venda feta pel pintor de Girona Joan Antigó al mercader de Barcelona Valentí Gibert d'una esclava de nom Marta, «de nacione tartarorum» i de vint-i-set anys, per l'import de 53 lliures.

316. 23 de setembre de 1451.

Nicolau de Luppiano de Perpinyà dóna en *comanda* a Bernard de Samata, oriünd del «comittatus de Comenge de Guascunya», 10 florins d'or d'Aragó.

317. 13 d'octubre de 1451.

L'esparter Miquel Gilabert de Girona nomena com a seu procurador el mercader de València Bernat Pallege.

(Del manual del notari Nicolau Roca dels anys 1452-1453: Girona 01, llibre 442)

318. 17 de gener de 1452.

La vídua d'en Francesch Segurioles de Girona nomena com a seu procurador el canviador de Perpinyà Joan Serra.

319. 1 de febrer de 1452.

El mercader de Girona Benet Falcó encarrega al seu pare Jaume, també mercader, de cobrar els diners que ha de rebre *in tabula cambii sive depositorum* de Barcelona.

320. 1 de febrer de 1452.

El mercader de Girona Bernat Vilarnau rep 6 lliures, s. 2 i d. 6 de Berenguer Girban de Foixà, preu d'un drap de llana que ell va vendre al *miles* Bernat Guillem de Foixà.

321. 5 de febrer de 1452.

El *clericus* Jaume Rocha de Girona ven forment per l'import de 18 sous a Barthomeu Sabater de Ravós.

322. 7 de febrer de 1452.

El sastre Pere Bernat Mieres de Girona paga al blanquer Miquel Quintana de Girona els 60 sous que li devia.

323. 10 de febrer de 1452.

El mercader de Girona Ramon Falcó ven un drap *blau scur* per l'import de 7 lliures i s. 10 a Barthomeu Castelló, carnisser de Girona.

324. 19 de febrer de 1452.

Joan Falcó de Perpinyà ven per l'import de 30 lliures a un hostaler de Girona, Pere Pau Roig, un esclau negre de trenta anys, «de nascione de Mont de Barques».

325. 2 de març de 1452.

El blanquer de Girona Andreu Boquí ven al tapiner Pere Joan Seguer de Girona pells de bou per l'import de 33 florins d'Aragó, «ad rationem trium florenorum pro quolibet corio».

376. 22 de juliol de 1452.

El paraire de Girona Pere Ros ven dos quintars de llana blanca per l'import de 8 lliures a Pere Roig de Bordils.

377. 24 de juliol de 1452.

Un sabater de Maçanet, Miquel Ferrer, nomena com a seu procurador l'assaonador de Girona Francesch Vilaret.

378. 3 d'agost de 1452.

El mercader de Girona Jaume Bosch, fill del difunt blanquer Jaume, rep de Jaume Pagès de Madremanya 13 lliures, s. 2 i d. 6, diners que li devia Dalmau Bou de Madremanya.

379. 4 d'agost de 1452.

El botiguer de Girona Francesch Casademunt ven *certas res* per un import indeterminat a Caterina, muller d'en Joan de Vilanova de Bescanó.

380. 5 d'agost de 1452.

El ferrer de Girona Nicolau Boffill dona en *comanda* 12 lliures als germans Bernat i Pere Ponç de Sant Quirze d'Albons.

381. 15 d'agost de 1452.

L'escrivà Anthoni Rotlan de Girona ven *mercimonias* per l'import de 7 lliures, s. 6 i d. 2 al matalasser de Girona Pere Barthomeu.

382. 18 d'agost de 1452.

El draper de Girona Ramon Falcó ven un mul de quatre anys «cum sua sella et brida» per l'import de 12 lliures i s. 13 a Miquel Pujol, hostaler oriünd de Castelló d'Empúries.

383. 24 d'agost de 1452.

Joan, fill del difunt sabater Joan Verdaguer de Girona, es col·loca per dos anys amb el sastre Joan Aymar, «causa adiscendi officium vestrum sutorie».

384. 25 d'agost de 1452.

El mercader de Girona Ramon Falcó rep de Pere Ferrer de Blanes les 29 lliures i s. 10 que li devia Bonanat Bernich de Lloret de Mar.

385. 26 d'agost de 1452.

L'escrivà de Girona Gabriel Fullà ven *mercimonias* per l'import de 110 sous a Bernat Çaragoça de Lloret de Mar.

386. 31 d'agost de 1452.

L'argenter de Girona Pere Àngel rep del frare Francesch *ordinis beate Marie Mercedis Girunde* quatre marcs d'argent «pro faciendo et operando ad opus monasterii beate Marie de Roses duas diademas argenti et deauratas, unam scilicet ponderis quatuor marcorum pro ymagine beate Marie ipsius ecclesie et alteram medii marchi pro ymagine infantis Iesus quem dicta ymago beate Marie tenet in suo brachio».

387. 5 de setembre de 1452.

Nicolau Pol de Girona, hostaler *dicti lupanarii*, dóna in puro et plano deposito 55 sous a Ysabel, «femina peccatrix stans in lupanario publico Girunde».

388. 5 de setembre de 1451.

Pere Vilà de Malgrat es col·loca per un any amb el brodador de Girona Bertran Martí, «causa addicendi officium vestrum brodatorie».

389. 7 de setembre de 1451.

El ferrer de Girona Nicolau Boffill dóna en *comanda* 31 sous a Jaume Marquès de Vilobí d'Onyar.

390. 7 de setembre de 1452.

El ferrer de Girona Nicolau Boffill dóna en *comanda* 31 sous a Joan Curt de Sant Sadurní de l'Heura.

391. 11 de setembre de 1452.

Anthoni Bru de Llagostera ven un ase de set anys per l'import de 7 florins d'Aragó a Lluís Çabater, assaonador de Girona.

392. 16 de setembre de 1452.

Vicenç Torrent de Follà nomena com a seu procurador el paraire Anthoni Strader de Girona.

393. 21 de setembre de 1452.

El calceter de Girona Francesch Rocha ven *mercimonias* a Nicolau Renard de Medinyà per l'import de 24 sous, diners que Nicolau pagarà per Nadal.

394. 29 de setembre de 1452.

«Capitols fets i concordats entre la dona na Francescha muller d'en Guillèn Martí sabater quondam de Girona de una part e en Nicolau Martí blanquer de Girona fill seu dela part altre en e sobre la companyia de offici de blanqueria entre ells concordada en la forma següent: primament es concordat e convengut que les dites parts facen companyia del dit offici de blanqueria, la qual durarà per temps de quatre anys del dia presenta anant computadores, e que lo peu dela dita companyia sia de lliures de moneda de Barchinona en lo peu dela qual metrà e posarà la dita Francescha del seu

proprí nou lliures dela dita moneda e lo dit Nicolau hi metrà e posarà del seu propri una lliura dela dita moneda, les quals X lliures són ja vuy en dia implicades en tres cuyros de bou e dos vedells e en quatre dotzenes tres pells de boquines e XII cabrits que vuy són en la adobaria d'en Pere Lavanera blanquer de Girona, los quals cuyros e pells lo dit Nicolau sia tengut de adobar e metre a punt e aquells vendre... ».

395. 6 d'octubre de 1452.

El paraire de Girona Anthoni Arrufat es declara procurador del mercader Pere Spelanch de Lleida.

396. 9 d'octubre de 1452.

El ferrer de Girona Nicolau Boffill ven *mercimonias* per l'import de 32 sous a Simó Ornost, àlies *Strader*, de Fornells de la Selva.

397. 8 d'octubre de 1452.

El mercader de Girona Miquel Arnau dóna a llogar per sis anys al notari Miquel Ombert de Girona un edifici *in carrario Balistiarum*.

398. 11 d'octubre de 1452.

El ferrer de Girona Nicolau Boffill ven dos quintars de ferro per l'import de 60 sous a Sebastià Gomir de Bordils.

399. 12 d'octubre de 1452.

L'escrivà de Girona Anthoni Rocha ven tres quintars de llana per l'import d'11 lliures i s. 5 a Pere Gruart, paraire de Cervià de Ter.

400. 27 d'octubre de 1452.

Francesch Castelló de Sant Andreu de Sarrià ven oli per un import indeterminat a Bernat Scuder de Girona.

401. 28 d'octubre de 1452.

El botiguer de Girona Bernat Miquel ven *certas res* de la seva *botigia* a Jaume Lledón, teixidor de draps de lli de Llambilles.

402. 4 de novembre de 1452.

Jaume Rocha, *clericus* de Girona, ven un drap de llana *lividi coloris* per l'import de 8 lliures a Anthoni Famada, sabater d'Ullastret.

403. 22 de novembre de 1452.

La vídua d'un mercader de Castelló d'Empúries, Barthomeu Sent Climent, ven una esclava de catorze anys per l'import de 58 lliures a la muller del mercader Barthomeu Conte, també de Castelló d'Empúries.

404. 23 de novembre de 1452.
El blanquer de Girona Andreu Boquí ven *cordovans* per l'import de 8 lliures i s. 16 a Bernat Rafael, sastre de Besalú.
405. 12 de desembre de 1452.
El ferrer de Girona Nicolau Boffill dóna en *comanda* 32 sous a Joan Eura de Cartellà.
406. 12 de desembre de 1452.
El paraire de Girona Francesch Corbera dóna a llogar per tres anys al sastre Jaume Sabater de Girona un edifici *prope portale vocatum de Sancta Maria*.
407. 30 de desembre de 1452.
El mercader de Girona Jaume Falcó ven *mercimonias* per l'import de 8 lliures, s. 8 i d. 8 a Pere Ramon Riba de Montjuïc.
408. 2 de gener de 1453.
El botiguer de Girona Guillèn Coll encarrega al fuster Francesch Miquel de Girona cobrar els 64 sous i d. 2 que Andreu Montagut de Montgrí havia rebut per ell en *pura comanda*.
409. 5 de gener de 1453.
Un escrivà de Girona, Nicolau Coromina, ven *mercimonias* per l'import de 10 florins d'Aragó a Anthoni, «olim servus et captivus Helie Mergues castri de Monellis, nunc liber et francus».
410. 8 de gener de 1453.
El mercader de Girona Asbert Benet ven teules per l'import de 55 sous al rajoler Narcís Armengol de Tàialà.
411. 9 de gener de 1453.
Francesch Samsó de Girona dóna a llogar per tres anys al paraire Pere March de Girona un edifici *in plano Fratrum Minorum*.
412. 11 de gener de 1453.
El mercader de Girona Pere Joan Calvó dóna en *comanda* 105 sous a Barthomeu Pla de Llambilles.
413. 11 de gener de 1453.
El draper de Girona Joan Cerdà presta 9 lliures i s. 18 al donzell Gaspar ça Garriga.
414. 13 de gener de 1453.
El flassader de Girona Arnau Forçor ven una flassada a Joan Maçot de Fornells de la Selva per un import indeterminat.

415. 24 de gener de 1453.
El pareire de Girona Nicolau Dalmau ven per l'import de 55 lliures un esclau negre de vint-i-cinc anys, «de nacione de Mont de Barques», a Francesch Beuda de Girona.
416. 24 de gener de 1453.
In remissione peccaminum, la vídua d'en Ramon Samsó de Girona dóna la llibertat a la seva esclava Elena, «de nacione russorum».
417. 20 de febrer de 1453.
Bernat Juyà de Madremanya ven *mercimonias* per l'import de 40 sous al matalasser de Girona Pere Barthomeu.
418. 23 de febrer de 1453.
El mercader de Girona Bernat Mir dóna a llogar per quatre anys al notari Anthoni Arnau un edifici *prope plateam grani*.
419. 28 de febrer de 1453.
El botiguer de Girona Francesch Lleopard ven *medicinas* per un import indeterminat al mercader Nicolau Frugell de Girona.
420. 1 de març de 1453.
La vídua del corredor Asbert Falcó de Girona rep de Joan Vilar de Flaça 6 lliures i s. 10 que li devia Jaume Candell de Flaça.
421. 1 de març de 1453.
Joan, fill del carnisser Ypòlit Pardo de Blanes, es col·loca per cinc anys amb el calceter de Girona Bernat Fontenet, «pro addiscendo vobiscum officium calsatierie».
422. 3 de març de 1453.
L'hostaler de Girona Nicolau Pol dóna en *comanda* 7 lliures a Huguet Casals, sastre de Castelló d'Empúries.
423. 15 de març de 1453.
El botiguer de Girona Pere Jaume Bosch deu a Gabriel Fuyà, escrivà de Girona, les 12 lliures i s. 14 que aquest va pagar per ell a Anthoni Pere Guillem d'Ullastret.
424. 15 de març de 1453.
El mercader de Girona Joan Benet dóna en *comanda* 10 lliures i s. 10 a Joan Bruscia, giponer de Girona.
425. 10 d'abril de 1453.
El *clericus* de Girona Jaume Rocha ven forment per l'import de 36 sous a Guillem Pere Font de Sant Esteve de Gualbes.

426. 10 d'abril de 1453.

El *clericus* de Girona Jaume Rocha ven forment per l'import de 14 sous i d. 6 a Andreu Casademunt de Terradelles.

427. 11 d'abril de 1453.

Andreu Sperach de Sant Andreu Salou ven vuit mitgeres de forment per un import indeterminat al canviador de Girona Joan Rovira.

428. 21 d'abril de 1453.

Martí Macha de Sant Andreu Salou ven tres mitgeres de forment *garbellat* per un import indeterminat al canviador de Girona Joan Rovira.

429. 26 d'abril de 1453.

Salvador Estèfan de Llambilles ven quatre mitgeres i una quarta de forment per un import indeterminat al canviador de Girona Joan Rovira.

430. 26 d'abril de 1453.

El *clericus* de Girona Jaume Rocha ven forment i mestall per l'import de 13 sous a Andreu Casademunt de Terradelles.

431. 9 de maig de 1453.

El mercader de Girona Ramon Falcó ven un drap de llana *de burell* per l'import de 7 lliures al carnisser Barthomeu Castelló de Girona.

432. 11 de maig de 1453.

El mercader de Girona Ramon Falcó ven *mercimonias* per l'import de 34 sous a Guillem Pagès de Julià.

433. 15 de maig de 1453.

Un jueu de Girona, Struch Boniudà, deu al corredor de Girona Joan Samsó 112 sous «quos vos per me soluistis alicuibus creditoribus quibus ego tenebar».

434. 18 de maig de 1453.

El draper de Girona Nicolau Devesa ven un drap de llana per l'import de 7 lliures a Miquel Citiar de Girona.

435. 21 de maig de 1453.

El mercader de Girona Ramon Falcó ven *merces* per l'import de 22 sous a Joan Soler de Sant Gregori.

436. 23 de maig de 1453.

Un hostaler de Girona, Jaume Prat, rep d'Étienne Crohat, oriünd de Narbona, 9 lliures «in quibus mihi tenetur Margarita que fuit serva et captiva Petri Oriols de Baschara».

437. 25 de maig de 1453.

Pere Barnich, de Lloret de Mar, i Pere Ferrer, de Blanes, deuen 12 lliures i s. 10 al blanquer de Girona Andreu Boquí, «ratione cuiusdam cambii per Bonanatum Barnich patrem meum dicti Petri Barnich recepti a vobis dicto Andrea in presenti villa complendi in civitate Valencie».

438. 26 de maig de 1453.

Joan de Comellis de Girona paga 30 sous al boter Jaume Bertran de Girona per una *buta de mena* comprada pel seu pare, Ferrer.

439. 5 de juny de 1453.

El jueu de Girona Liví Issach, fill d'Issach Liví, es col·loca per un any amb el giponer de Girona Joan Bruscia «causa addicendi artem vestram iuponerie».

BIBLIOGRAFIA

- ALBERCH I FUGUERAS R. - CASTELLS I CALZADA N., *La població de Girona (segles XIV-XX)*, Girona, Institut d'Estudis Gironins, 1985.
- BATLLE I GALLART C., *La crisi social y econòmica de Barcelona a mediados del siglo XV*, Barcelona 1973.
- CALZADA I OLIVERAS J., *Catedral de Girona*, Barcelona 1979.
- CAUCANAS S., «Au sein du royaume d'Aragon (1344-1462)», dins AA. VV., *Nouvelle histoire du Roussillon*, sous la direction de J. Sagnes, Perpinyà 1999.
- CONDE Y DELGADO DE MOLINA R., «Seis letras de cambio quattrocentistas», dins *Estudios Históricos y Documentos de los Archivos de Protocolos*, 5, 1977.
- CRUSELLES E., *Los mercaderes de Valencia en la edad media*, Lleida 2001.
- DEL TREPPO M., *Els mercaders catalans i l'expansió de la corona catalano-aragonesa al segle XV*, Barcelona 1976.
- ESCRIBÀ I BONASTRE G.-FRAGO I PÉREZ M. P., *Documents dels jueus de Girona (1124-1595)*.
- FENIELLO A., «Estrazione e commercio dell'allume: le miniere di Agnano e di Ischia», dins Casale B.-Feniello A.-Leone A., *Il commercio a Napoli e nell'Italia meridionale nel XV secolo. Fonti e problemi*, Nàpols 2003.
- FERRER I MALLOL M. T., «El Consolat de Mar i els Consolats d'Ultramar, instrument i manifestació de l'expansió del comerç català», dins *L'expansió catalana a la Mediterrània a la baixa edat mitjana*. Actes del seminari organitzat per la Casa de Velázquez (Madrid) i la institució Milà i Fontanals (CSIC, Barcelona), eds. M.T. Ferrer i Mallol i Damien Coulon, Barcelona 1999.
- FREIXES I CAMPS P., «Girona medieval: muralles i ponts», dins *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XXV, 1, 1979.

- FREIXAS I CAMPS P., «La creu de Vilabertran», dins AA. VV., *Santa Maria de Vilabertran. 900 Anys*, Figueres 2002.
- GIRBAL E. C., *Los Judíos en Gerona*, Girona 1870.
- GUILLERÉ C., *Girona al segle XIV*, 2 vols., Abadia de Montserrat 1993-1994.
- HERNANDO J., «Lletres de canvi i llurs protestes. Lletres de canvi girades des de l'illa de Sardenya», dins M.T. Ferrer i Malloj-J. Mutgé i Vives-M. Sánchez Martínez (Eds.), *La Corona Catalanoaragonesa i el seu entorn mediterrani a la baixa edat mitjana*, Barcelona 2005.
- HURTADO V., *Llibre de deutes, trameses i rebudes de Jaume de Mitjavila i Companya. 1345-1370. Edició, estudi comptable i econòmic*, Barcelona 2005.
- IGUAL LUIS D., «Entre Valencia y Nápoles. Banca y hombres de negocios desde el reinado de Alfonso el Magnánimo», dins *En la España medieval*, 24, Madrid, Universidad Complutense, 2001.
- IRADIEL MURUGARREN P., «Valencia y la expansión mediterránea de la Corona de Aragón», dins AA. VV., *En las costas del Mediterráneo occidental. Les ciutades de la Península Ibérica y del reino de Mallorca y el comercio mediterráneo en la Edad Media*, dirigit per D. Abulafia y B. Garí, Barcelona 1997.
- LEONE A. (a cura de), *Il Giornale del Banco Strozzi di Napoli (1473)*, Nàpols 1981.
- MADURELL I MARIMON J. M., «Jueus gironins i la seva aljama (1349-1498). Notes documentals», dins *Per a una història de la Girona Jueva*, a cura de D. Romano, vol. II, Girona, Ajuntament de Girona, 1988.
- MARQUÈS I CASANOVAS J., *Girona Vella*, 2 vols., Girona 1979.
- MIRAMBELL BELLOC E., «Documentos para el ordinamiento jurídico y económico del barrio judío de Gerona (siglo XV)», in AA.VV., *Per a una història de la Girona Jueva*, II, cit.
- NADAL I FARRERAS G., *La Catedral de Girona*, Girona 2002.
- SALICRÚ I LLUCH R., *Esclau i propietaris d'esclaus a la Catalunya del segle XV. L assegurança contra fugues*, Barcelona 1998.
- SOBREQUÉS VIDAL S., *Societat i estructura política de la Girona medieval*, Barcelona 1975.
- SOLER I MASFERRER N., «El palau episcopal de Girona al segle XV», dins AA. VV., *Actes del II Congrés d'Història de Girona. La Catedral de Girona. 27 i 28 de Novembre de 2003*, *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XLV, 2004.
- VICENS I VIVES J., *Fernando el Católico, príncipe de Aragón, rey de Sicilia*, Madrid 1952.